

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 61. OTURUMU KADIN VE DEMOKRASİ DERNEĞİ GÖZLEM RAPORU

Zelal GÜNEL*

Zeynep YAPAR**

* KADEM Dış İlişkiler ve Projeler Uzmanı

** KADEM AR-GE Uzmanı

**14-24 Mart 2016
NEW YORK, ABD**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	2
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ GENEL SEKRETERİ PHUMZİLE MLAMBO 61. KSK OTURUMU AÇILIŞ KONUŞMASI.....	3
1. BİRLEMİŞ MİLLETLER KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 61. OTURUMU TEMALARI.....	4
2. BİRLEMİŞ MİLLETLER KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 60. OTURUMLARI VE İÇERİKLERİ.....	5
2.1. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi.....	5
2.1.1. Şiddete Yönelik Ulusal ve Toplumsal Tabanlı Koruma Programları	5
2.1.2. Kadına ve Genç Kızlara Yönelik Şiddetle Mücadele Yılına Odaklanmak	7
2.2. Cinsiyet Eşitliği/Adaleti.....	8
2.2.1. Nordik Ülkelerde Cinsiyet Eşitliği: Neler Öğrenebiliriz?	8
2.3. Kadınların Politikaya, Karar Alma Mekanizmalarına ve Ekonomiye Katılımı ve Liderliğinin Desteklenmesi Yoluyla Güçlendirilmesi.....	11
2.3.1. İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkelerinde Kadının Güçlendirilmesi için Dini Liderlerin ve Donörlerin Desteklenmesi.....	12
2.3.2. Afrika'daki Genç Girişimci Kadınların Desteklenmesi: İş Dünyasının Değişen Dinamiklerine Uyum Sağlama ve Sürdürülebilir Kalkınma için Mobil Uygulama Çözümleri	13
2.3.3. Afganistan'da Kırsalda ve Güvenliksiz Alanlarda Kadının Güçlendirilmesi.....	13
2.3.4. İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması: Çalışma İzinleri ve Çalışma Alışkanlıklarının Yeniden Yapılandırılması	14
2.3.5. Karar Alma Süreçlerinde Genç Kadın Liderlerin Rolü	15
2.3.6. Geleceğin Kadın Liderleri	18
2.4. İnsan Hakları Çerçevesinden Kadın Hakları, Mülteci ve Sığınmacılar, Göç ve Savaş Mağduru Kadınlar	19
2.4.1. Kadın Hakları Alanında Uluslararası ve Bölgesel İnsan Hakları Mekanizmaları Arasında İşbirlikleri.....	19
2.4.2. Mülteci Kadınlara Yatırım: Zorlukları Fırsatlara Çevirmek.....	21
2.4.3. Modern Köleliğin Cinsiyet Perspektifinden Değerlendirilmesi	23
2.4.4. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Ekonomik Entegrasyonu	25
SONUÇ.....	28

SUNUŞ

8 Mart 2013 tarihinde kurulan Kadın ve Demokrasi Derneği; genelde insan hakları ve özelde kadın haklarından hareketle, kadının erkeği erkeğin kadını tamamladığı cinsiyet adaletini referans alan, tek tip kadın anlayışına karşın, farklılıkların kadını ve demokrasiyi zenginleştirdiğini benimseyen, ailenin birlikteliğini ve devamlılığını önceleyen, kadın ve erkeğin mevcut fırsatlara ve olanaklara eşit oranda sahip olması gerektiğini savunan, demokratik mekanizmaları kullanarak, siyasal sosyal ve ekonomik kalkınmada kadının temsil oranını arttırmayı hedefleyen bir sivil toplum kuruluşudur. KADEM, kadının insan haklarına, demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve temel özgürlüklere saygının geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Türkiye merkezli olarak ulusal ve uluslararası ölçekte savunuculuk faaliyetleri geliştirmekte ve yürütmektedir.

Kurulduğu günden bu yana KADEM, kadının insan haklarına yönelik yürüttüğü fikirsel çalışmaların yanı sıra, sahada kadınların sorunlarına yakından temas edip ulusal ve uluslararası lobicilik faaliyetleri ile bu sorunlara çözüm önerileri sunma noktasında toplumsal hafızamızı yoklayarak ileriye dönük hedefler oluşturmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda KADEM, her yıl katıldığı Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu oturumlarında uluslararası network ağına bizzat dâhil olarak Türkiye'deki kadının sesini tüm dünya ülkelerine duyurmaktadır.

BM tarafından her sene düzenlenen KSK Oturumlarını, kurulduğu günden beri takip eden KADEM, 18 Mart 2017'da 'Türkiye'de Yaşayan Sığınmacı Kadınların Ekonomik Entegrasyonu' (bkz. 2.4.4.) başlıklı bir yan etkinlik düzenlemiştir. Yan etkinlikte KADEM'in AFAD ile yürüttüğü Sığınmacı Kadınlar Sosyo-Ekonomik Araştırmalar ve Uyum Merkezi Projesi tanıtıldı. Bu çerçevede; SETA Washington Temsilcisi Dr. Kılıç Buğra Kanat moderatörlüğünde; KADEM Başkanı Doç. Dr. E. Sare Aydın Yılmaz, AFAD Başkanı Halis Bilden, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Tubanur Sönmez ve Türkiye'den Suriyeli sığınmacı Maysa Abu Hassen çektiği bir video ile yan etkinlikte konuşmacı olmuşlardır. Oturumda, 2011 yılından bu yana süregelen Suriye'deki iç savaştan kaçan savaş mağdurlarının Türkiye'ye gelmeleri ile birlikte karşılaştıkları ekonomik zorluklar ve bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ve sivil toplum kuruluşlarının ekonomik uyum ile ilgili yapmış oldukları politikalar anlatılmıştır.

KADEM ayrıca İslam İşbirliği Teşkilatı'nın düzenlediği 'Karar Alma Süreçlerinde Genç Kadın Liderlerin Rolü' (bkz. 2.3.5.) paneline katılım göstererek kadınların liderlik alanında cesaretlendirilmesi, karar alma mekanizmalarına daha fazla ve aktif katılım sağlaması, iş yaşamında özellikle üst seviyelerde yer almak isteyen kadınların karşılaştıkları zorluklar gibi konuları ele aldı, KADEM'in çalışmalarını aktardı.

BM Kadının Statüsü Komisyonu 61. Oturumunun teması bu yıl "Değişen İş Dünyasında Kadının Ekonomik Güçlendirilmesi" olarak belirlenmiştir. BM üyesi devletlerin, Bejing +20 Siyasal Bildirisi, Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Ajandası, Göçmen ve Mülteciler için New York Deklarasyonu'nun da içerildiği gibi, BM 58. KSK Oturumunun öncelikli teması Kadınlar ve Kız Çocukları için Milenyum Hedeflerinin Uygulanmasında karşılaşılan

Güçlükler ve Başarılar” teması da göz önüne alınmıştır. 61. KSK oturumlarının öncelikli teması olan kadının ekonomik olarak güçlendirilmesinin yanında bu yıl “Yerelde Kadınların Güçlendirilmesi” faaliyeti alanı olarak belirlenmiştir.

Kadının Statüsü Komisyonu bu çerçevede; bakanlık düzeyinde dört farklı yuvarlak masa toplantısı ve bir tanede interaktif toplantı yaparak, kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesi ve her alanda toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesis edilmesi için atılacak adımlar ve uygulamalar tartışılmaya açılmıştır.

KSK öncelikli tema etrafında aşağıdaki yedi alanda hükümetlere ve paydaşlara yönelik anlaşılmalı varılmış hususların kararını vermiştir. Buna göre;

- Yasal çerçevenin güçlendirilmesi,
- Eğitim, öğretim ve beceri gelişiminin güçlendirilmesi,
- Kadınların ekonomik alanda güçlendirilmesi için gerekli ekonomik ve sosyal politikaların geliştirilmesi,
- Artan kayıt dışı kadın işçi çalışma durumuna yönelik durumun engellenmesi,
- Teknolojik ve dijital gelişime kadınların dâhil edilmesi,
- Karar alma mekanizmalarında ve liderlik pozisyonlarında kadınların ortak sesinin güçlendirilmesi,
- Kadınların ekonomik gücünün artırılmasında özel sektörün rolünün artırılması,

Alınan kararlar ile birlikte Komisyon, değişen iş dünyasında kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesine yönelik çabaları destekleme konusunda Birleşmiş Milletlerin sistemine dâhil olan tüm organları ve BM Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesine İlişkin Birimi görevlere çağırmıştır. Ayrıca, öncelik konusu üzerinde anlaşmaya varılan sonuçlar hakkında çalışmalar, Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nin ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin arasına alınmıştır.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ GENEL SEKRETERİ PHUMZİLE MLAMBO 61. KSK OTURUMU AÇILIŞ KONUŞMASI

BM Kadın Genel Sekreteri, 61.KSK Oturumu Değişen İş Dünyasında Kadının Ekonomik Güçlendirilmesi başlığı altında dünyada var olan açlık ve fakirliğin önüne geçilebilmesi için kapsayıcı ekonomik gelişiminin önemli olduğunu vurgulayan bir konuşma yapmıştır. BM öngördüğü şekilde ekonomik, sosyal ve siyasal mekanizmalarda kadının yerinin artırılmasına yönelik gelişmeler yeterince hızlı bir şekilde gelişmemekte, bunun sağlanabilmesi için BM ülkelerinin alınan kararları kararlı bir şekilde eyleme dökmeleri gerektiğini söylemiştir. Özellikle Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin takibi kapsamlı değişimler için önemli olduğunu ve kadınların hak ettikleri yeri alabilmelerinde geç kalmış olan devletlerin odak noktasına almaların tavsiye etmiştir. Bugün dünyada ev işi sorumlulukları ücretsiz bir şekilde büyük oranda kadınlar ve kız çocukları (göçmen kadınlarında dâhil olmak üzere) tarafından sağlandığını ifade etmiş; bu durumun kadınların geri planda kalmasına yol açtığını dile getirmiştir. İş gücünde yapılacak olan düzenleyici politikalar ile ev işi ve bakımı sorumluluklarının aile içinde paylaşılması, ekonomik ve sosyal açıdan kadınlar adına pozitif

katkı sağlayacağını vurgulamıştır. Çocuk ve yaşlı bakımı, diğer ev içi hizmetler için yedi ülkenin GSYH'sinin %2'sinin aktarılması 21 milyondan fazla kişinin iş gücüne katılabileceği bilinmektedir.

Komisyon ayrıca kadınların erkeklerin baskın olarak yer aldığı ekonomik sektörlerde daha fazla yer almasının ekonomik olarak nasıl katkılar sağlayabileceğini de göz önünde bulundurması gerekmektedir. Kadınların kayıt dışı ekonomide oldukça fazla bir şekilde yer aldığı bilinmektedir. Kadınlar bu alanlardan sosyal güvencelerinin olduğu insan onuruna yaraşır işlere yönlendirilmesi gerekmektedir. Kadınlara ve genç kızlara yönelik ayrımcılıkta öne çıkan önyargıları, normları ve uygulamaları belirleyip bunları ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapmamız gerekiyor. Bu komisyon tam olarak bu ve bunu gibi çalışmalara ön ayak olmak ve bir yaptırım uygulamak üzere varlığını sürdürüyor. Teknolojik gelişmelerin kadına karşı değil kadınlar için kullanılması gerekmektedir. Pek çok kadın sosyal hayatının dışında iş hayatında da istismar ve şiddete maruz kalmaktadır. Bu alanda hala yapılması gereken çok fazla çalışma var. Bu komisyon toplantılarına katılan ülkelerin deneyimlerinden faydalanmak komisyonumuz için oldukça önemli. Zorluklar elbette var ve her zaman olmaya devam edecek, fakat birlikte çalışarak bu zorlukları çözümlere ve hatta fırsatlara çevirebiliriz.

Dünya genelinde sivil toplum kuruluşlarının demokrasi için ne kadar önemli olduğu ortadadır. Bu toplantılarda halkın nabzını daha yakından tutabilen sivil toplum kuruluşlarının da seslerinin duyulmasına fırsat sağlıyor ve bu da çözüm için bizleri daha çok umutlandırıyor. Kadınlar için daha iyi, daha adil bir dünya oluşturmak üzere verdiğiniz katkılar için hepimize teşekkürlerimi sunuyorum.

1. BİRLEMİŞ MİLLETLER KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 61. OTURUMU TEMALARI

BM KSK 61. Oturumu çerçevesinde düzenlenen toplantılarda yoğunlukla üzerinde durulan ana başlıklar şu şekilde sıralanabilir:

- Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi
- Cinsiyet Eşitliği/Adaleti
- Kadınların Politikaya, Karar Alma Mekanizmalarına ve Ekonomiye Katılımı ve Liderliğinin Desteklenmesi Yoluyla Güçlendirilmesi
- İnsan Hakları Çerçevesinden Kadın Hakları, Mülteci ve Sığınmacılar, Göç ve Savaş Mağduru Kadınlar

2. BİRLEMİŞ MİLLETLER KADININ STATÜSÜ KOMİSYONU 60. OTURUMLARI VE İÇERİKLERİ

2.1. Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi

2.1.1. Şiddete Yönelik Ulusal ve Toplumsal Tabanlı Koruma Programları

Dünya Bankası, George Washington Üniversitesi Küresel Kadın Kuruluşu, Dünya Sağlık Örgütü, Kanada Hükümeti

Mary Elisberg, George Washington Üniversitesi Küresel Kadın Kuruluşu

Cinsiyet odaklı şiddetin önlenmesi için Kanada hükümetinin yapmış oldukları ile alakalı önlemlerden bahsedilmiştir. Kadınlara ve genç kızlara karşı şiddet hali hazırda en önemli ve en acil olarak çözülmesi gereken problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Kanada’da politikacılar, örgütler, toplum hep beraber çalışarak gerekli önlemleri almaya çalışmaktadırlar. Cinsiyet temelli şiddetle mücadele için; şiddeti önleyici tedbirlerin alınması, mağdur kişinin desteklenmesi ve cezai işlemlerin yeterli şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun yanında güçlü bir gözleme tabii tutularak süreç takip edilmeli ve sonrasında değerlendirilmelidir. 1181 kayıp ve öldürülmüş yabancı kadınla alakalı araştırma yapılmak istense de yabancı kitle bu sürecin içerisinde dâhil edilememektedir. Çünkü bu insanlar bir yaşam mücadelesi vermekte ve yabancı kadınlara yönelik şiddetin önüne geçmek bu anlamda çok zor hale gelmektedir. Kanada hükümeti 9 milyon dolar yatırım yaparak ülkenin her yerinde kadınlar için barınma evleri açmıştır.

ChloeFevre, Sosyal Kalkınma Uzmanı

Dünya Bankası ve Washington Üniversitesi Kadın Enstitüsü’nün ortaklaşa hazırladığı “Şiddete Karşı Toplum Tabanlı Yaklaşımlar (Community – BasedApproachestoIntimate Partner Violence)”¹ raporundan bahsedilmiştir. Rapora göre dünyada her üç kadından biri eski veya yeni partneri tarafından fiziksel veya psikolojik şiddet görmektedir. Şiddetin sonuçları bireyin kendisini etkilediği kadar toplumu da etkilemektedir. Toplumun şiddete karşı önlem alması kadına yönelik şiddetin azalmasını sağlarken bir yandan da cinsiyetçi yaklaşımlara karşı bilinç oluşmasını teşvik etmektedir.

IntimatePartner Violence(IPV) tarafından şiddete maruz kalmış kişilere yönelik toplumu dâhil ederek projelendirilmiş birçok başarılı çalışma yapılmıştır. Bunlardan biri “SASA, RaisingVoices” – Sesini Yükselt kampanyası Uganda’da projelendirilmiş ve uygulanmıştır. SASA’nın genel amacı toplumu IPV’ye karşı harekete geçirmek ve bu konuda aksiyon almak üzerine olmuştur ki bu şiddete yönelik karşı tavır almanın en önemli ayağı olarak görülmektedir. Bu projenin sonucunda %52 oranında fiziksel şiddetin ve %33 oranında da cinsel şiddetin azaldığı sonucu elde edilmiştir. IPV’den korunmak için, birden çok sektör ile birlikte iş birliği yapılması (örneğin; eğitim, sağlık, hukuki); sağlık görevlilerini, hukuk yetkililerini, toplum liderleri, hükümet temsilcilerini şiddete karşı önlem alınmasında sürece dâhil edilmesi; şiddetin toplum nazarında tanınması için gelenekten gelen tehdit oluşturan

¹<http://documents.worldbank.org/curated/en/907511467996712161/Community-based-approaches-to-intimate-partner-violence-a-review-of-evidence-and-essential-steps-to-adaptation>

davranış ve uygulamalara karşı mücadele edilmesi gerekmektedir. Mağdur kişilerin takibi ve veri oluşturulması için uygulama süresi (en az 6 ay) belirlenmesi önemlidir. Program farklı bölgelere adapte edilirken o bölgenin kültürü ve karakteristik özelliklerinin dikkate alınarak yapılmasına dikkat edilmelidir. Yerel yetkililerle görüşülüp programın bölge için uygun olup olmayacağı görüşünün alınması gerekmekte, kadınları, erkekleri, kız ve erkek çocuklarını kısacası tüm toplum ile işbirliği yapılmamıştır. Program içeriğinin hazırlanışı posterler, grafikler, kısa filmler, o yörenin insanlarını içine alabilecek şekilde olmalıdır. Sonuç olarak o bölge iyi okunmalı, bölge aktörleri ile irtibatta olunmalı ve toplum sürecine dâhil edilmelidir. Programın uygulanması için 6 temel adım vardır. Bunlardan ilki, şiddet ile ilgili iyi bir okuma yapmak, şiddeti engellemek için nasıl bir yol ve metot çizilebileceği hakkında çalışma yapmaktır. İkinci olarak, saha araştırması ile programın uygulanacağı yer tespiti, üçüncü olarak partnerlerin belirlenmesi (toplum önderleri, kadın örgütleri ve dini liderler vb.); uygun olan programın geliştirilmesi ve tasarlanması olarak sıralanabilir. Son aşama ise program materyallerinin hazırlanışı ve uygulamaya geçilmesidir.

Avni Amin, Dünya Sağlık Örgütü

Partnerleri tarafından şiddet gören kadınlara yönelik sağlık sektörünün şiddetin önlenmesine dair rolü tartışılmıştır Leon, Nicaragua’da 1995’te yapılmış “Candies in Hell” adlı çalışmadan bahsedilmiştir. Bu çalışma Merkez Amerika’da 20 yıl içerisinde tekrarlanarak yapılan ilk çalışmadır. 15-49 yaş aralığında 488 kadınla görülmüştür. Araştırmanın sonucunda kadınların %52’si hayatlarının belirli dönemlerinde eşlerinden fiziksel şiddet görmüştür. Geçen sene ise her dört kadından biri fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bu araştırmanın sonucu birçok medya organı ile paylaşılmış ve kadın örgütleri kampanyalar geliştirmiştir. Sonucunda eşleri tarafından şiddet gören kadınlar için önleyici yasaların (genderbasedviolencelaw) düzenlenmesine olanak sağlamıştır. 20 yıl sonra Nikaragua’ya baktığımızda aktif bir kadın hareketinin oluştuğu, kadınlar için bakım evlerinin açıldığı, bilinçlendirme kampanyalarının yapıldığı görülmektedir. Bu başarılı çalışmanın sonucunda bu sene Nikaragua’ya tekrardan gidilerek, 20 yıl önceki aynı yöntem kullanılarak, görüştüğü kadınların kız çocukları ve torunları ile mülakat yapılmıştır. 14-64 yaş aralığında 1400 kadına son 12 ayda şiddet gördünüz mü sorusu sorulmuştur. Bununla birlikte kadın örgütleri, bölgedeki yetkililer, emniyet mensupları ile görüşülmüş ve 20 yıldan beri nelerin değiştiği araştırılmıştır. Şiddetin çeşitlerine göre (dayak, cinsel şiddet, psikolojik şiddet, aşağılanma vb. gibi) ayrılarak şu şekilde sonuçlar elde edilmiştir; fiziksel şiddet %25, cinsel şiddet %7, duygusal şiddet %39, son 12 ayda hiç şiddet gördünüz mü sorusunda ise %20’lik bir azalma görülmüştür. 15 ile 30 yaş grubu arasındaki genç kadınlar annelerine ve anneannelerine göre daha az şiddet gördükleri tespit edilmiştir.1995’te yapılan kampanyaların şiddet konusunda gerçekten işe yaradığı görülmüştür. Bir başka soruda ise kadın şiddet gördüğünde başvurduğu mercilerin ne olduğu sorulmuştur. Bu sorunun cevabında %14’ten %33’e polis, %7’den %9’a sağlık kurumuna gittikleri yönünde bir artış olmuştur. 20 yıl öncesi ile günümüz kıyaslandığında STK’lardan yardım isteyenlerin oranında %6’dan %4’e bir gerileme görülmüştür. Araştırma sonucunda bir kuşak sonra eşleri tarafından şiddet gören kadınların oranında %50’ye varan bir azalmanın olduğu belirtilmiştir. Kadına yönelik şiddet, kadınların yargıya erişiminin kolaylaştırılması, mağdurlara STK gibi kurumlar tarafından yardım edilmesi ve şiddete yönelik farkındalık oluşturulması ile azaltılabileceğinin altı çizilmiştir. Kadınların artık bu

gibi durumlarda polise gitmelerinin daha kolay hale gelmesi değişimin bir göstergesidir. Bunun yanında anında doktor ve psikolog müdahalesi ile birçok kadının hayatı kurtarılmıştır. Gerçekten devlet, kurumlar ve STK'ların işbirliği bu konuda sürdürülebilir bir etki oluşturmuştur.

2.1.2. Kadına ve Genç Kızlara Yönelik Şiddetle Mücadele Yılına Odaklanmak

Avrupa Birliği

Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda birlikte çalışmaktadır. Şiddetin kadınların ekonomik, siyasal ve sosyal hayata katılımını ne kadar ve nasıl etkilediğinin de tartışılması gerekmektedir. Şiddet ve istihdam arasında karmaşık bir ilişki vardır ve kadınların işi bırakma oranlarında iş yerlerinde uğradıkları fiziksel ve psikolojik şiddetin de rolü büyüktür.

Şiddet konusu biraz daha içsel ve tespit edilmesi zor bir mesele olduğu için özellikle topluma yakın bir grup olan sivil toplum kuruluşlarının yasal düzenlemelere destek olmak ve yasaların yaptırıcı olmalarını sağlamak için daha aktif olarak çalışması gerekmektedir. Malta'da belli bölgelerde kadın danışma kurulları kurulup hükümetin bu sivil toplum temsilcilerinden oluşan kurulu dinlemesi sağlandı. Bazı durumlarda sivil toplum, yasalara liderlik edebilmektedir. Şiddete yönelik yasaların ceza hukukuyla örtüşmesi ve cezai yaptırımların net ve caydırıcı olarak tasarlanıp uygulanması çok önemlidir. Polis gücünün adil bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Tanıkların güvenilirliği meselesi de ayrıca çok önemlidir. Taraflar arasında arabuluculuk yapılırken adaletin gözetilmesi gerekmektedir.

Şiddete yönelik kamusal alanda toplumsal cinsiyet farkındalığı yaratmada medyanın önemli bir rolü vardır. Cinsiyet temelli şiddete karşı hükümetlerin eğitim politikasını ilkokuldan başlayarak çocuklara vermesi gerekmektedir. Cinsiyet temelli şiddetle mücadelede kısıtlı bütçe ve kısıtlı teknik imkânlar bu sorunların çözülmesine imkân sağlamamaktadır.

Kadına yönelik şiddet bir insan hakları ihlalidir. Sıfır tolerans ve tam hesap verilebilirlik ilkeleriyle şiddete karşı savaşmalıyız. Uluslararası ceza mahkemelerinin de önemi oldukça fazladır. Şiddet fiziksel ve mental olarak her seviyeden her yaştan ve her kültürden kadının karşılaşabileceği bir durum. Sıfır tolerans ve hesap verilebilirlik, sorumlulukların belirlenip yaptırım uygulanması gerekmektedir. Hükümetler yasalar, politikalar uygulamalar açısından ne gerekiyorsa yapmalıdır. Şiddetin yalnızca kısa vadedeki değil uzun vadedeki sonuçlarına da eğilip onlara yönelik önlemler almamız gerekiyor. Geliştirilen yasalar, politikalar ve protokolleri de uygulanabilir ve gerçekten yaşanan vakalara uygun olarak tasarlamak gerekiyor. Nüfusun ve şiddet mağduru kadınların nabzını tutabilmek için saha araştırmalarına yatırım yapmak gerekiyor. Veri toplayıp bunları analiz etmek bizi çözüme götürür.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için karar verici pozisyonlarındaki kişilerin konuyu yeteri kadar benimsemesi ve önemsemesi gerekiyor. Mağdur kadınların yaşadıklarına saygı duyup onlar için gerçek anlamda harekete geçmek gerekiyor. Kadına yönelik şiddet bir yönüyle politik bir meseledir. Erkek egemen politik, ekonomik ve toplumsal alanlardan eşitliğe doğru gidildiği takdirde çözüm için bir şanstır söz edilebilir.

2.2.Cinsiyet Eşitliği/Adaleti

2.2.1. Nordik Ülkelerde Cinsiyet Eşitliği: Neler Öğrenebiliriz?

Danimarka, Finlandiya, İzlanda, İsveç

Tüm dünya genelinde cinsiyet eşitliğini en iyi uygulayabilen ülkeler arasında Nordik ülkeleri birinci sıradadır. Bu anlamda bakıldığında uygulanan yöntemler nelerdir, neler doğru yapılmıştır ve diğer ülkeler bu noktaya nasıl gelebilirler başlıkları genel olarak panelin ana temaları olmuştur. İyi örnek olarak tanımlanacak Nordik ülkelerinin hala –ücretlerde cinsiyet ayrımı, kadın liderliğindeki eksiklikler- gibi konularda gitmeleri ilerleme kaydetmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Prof. Dr. MariTeigen - Cinsiyet Eşitliği Araştırma Merkezi

Nordik ülkelerinde, %80 oranında kadınlar erkekler kadar iş gücüne katılmaktadırlar. 1970'lerin başlarında şu andakinin yarısı kadar kadın iş gücüne katılım sağlamaktaydı. Bugün ise, kadınlar erkeklerden daha iyi bir eğitim almaktadır. Erkek dominant meslekler olsa da kadınların dâhil olması ile gittikçe bu ayrım ortadan kalkmaktadır. Kadınların politik hayata katılımları da bununla birlikte artmış, tüm Nordik ülkelerde kadınların politikada temsilinin %40 civarında olduğu belirtilmiştir. Farklı olarak İzlanda, parlamentoda yarı yarıya temsil oranı elde etmiştir. Cinsiyet eşitliği sadece bir faktörle açıklanamamaktadır. En önemli etkenlerden birinin ekonomik bağımsızlık olmasının yanında bu ülkelerin büyüyen ekonomisi de cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında yardımcı olmuştur. Dolayısıyla kadının iş gücüne katılımına ihtiyaç duyulmuş, ikili bir ilişki meydana çıkmıştır. Kamu refahı da bu noktada cinsiyet eşitliğinin yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur. Kadına karşı ayrımcılığın önlenmesine dair güçlü bir yasa (özellikle hamile kadınlara) ve çocuk bakım evleri gibi uygulamalar önemli faktörlerdendir. Bütün bunlarla birlikte 70 ve 80'lerde yaşanan kültürel dönüşüm de gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır.

Bakıldığında ise bugün kız ve erkek çocukları cinsiyetlerine göre okullara gitmekte, kadınlar daha fazla yarı zamanlı işlerde çalışmakta ve iş gücü cinsiyete göre ayrılmaktadır. Ücretlerde cinsiyet ayrımı ise halen çözülmesi gereken bir sorundur. Cinsiyet anlamında büyük değişimler olsa dahi, kadınlar kariyerlerinde de erkeklere göre daha fazla zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Kadınlar açısından aile-iş dengesinin kurulması, devam eden bir sorundur. Bu zorlukların önüne geçilmesi için son zamanlarda geliştirilen iki politika vardır. Bunlardan biri doğum izni kotası ve diğeri yönetim kurullarında cinsiyet kotasıdır. Bu iki uygulamada aile ve iş hayatının ve üst düzey pozisyonlarda cinsiyet dağılımının dengelenmesi amaçlanmaktadır.

1993'te Norveç, babalara da 4 haftalık doğum izni uygulamasını getirmiş, akabinde İsveç ve tüm Nordik ülkeleri aynı yasayı hayata geçirmiştir. Ebeveynler doğum iznini eşit bir şekilde bölüşebilmektedir. Örneğin Norveç'te 49 hafta doğum izni verilirken, bunun 10 haftası babalara verilmiştir fakat isterlerse bunu daha eşit şekilde kullanabilmektedirler. Babaya verilen bu doğum izni aile içerisinde sorumlulukların bölüşülmesi açısından çok önemli bir adım olmuştur. Bununla birlikte iş gücünde baba izni istenilen şekilde değildir. Baba iznini

uzatmalı mıyız, daha etkili bir uygulama için bu gerekli mi şeklinde tartışmalar devam etmektedir.

İkinci örnek ise; yönetim kurullarında cinsiyet kotası ile cinsiyet eşitliğinin tam anlamıyla sağlanması amaçlanmaktadır. 2003'te Norveç hem kamuda hem de özel şirketlerde cinsiyet dengesinin korunması için bazı uygulamalar geliştirmiştir. 2008'de bu uygulamaların etkileri görülmeye başlanmıştır. Yönetim kurulları ve ekonomik karar alma mekanizmalarında erkek baskın bir yapının olmasının önüne geçilmesi gerekmektedir. Karar alma mekanizmalarında ne kadar çok kadın yer alırsa, bu yönetici pozisyonunda o kadar fazla kadın demektir. Yönetim kurulunda olan kadınların oranı 10 sene içerisinde %5 iken bugün %40'a ulaşmıştır. Büyük şirketlerde %20 oranında kadın yönetici varken ve %10'dan az CEO vardır. Yönetim kurullarında cinsiyet kotasının uluslararası alanda pozitif etkileri olmuştur. İzlanda, İspanya, Almanya, Belçika, İtalya buna benzer bir uygulama adapte etmişlerdir. Nordik ülkeler, diğer ülkelere göre daha şaşırtıcı bir şekilde ilerlemektedir, genel bir Nordik cinsiyet eşitliği modelinden bahsedilmektedir. Bu noktada gelecekte ücretlerde cinsiyet ayrımı ve üst düzey yönetim kadrolarında kadınların önünün açılması için gerekli olan tedbirlerin alınması birincil öneme sahiptir. Hangi stratejileri kullanmak gereklidir? Nordik ülkelerde cinsiyet eşitliğinin özü genel refah devleti düzenlemeleridir. Doğum izni sistemi ve finans edilen anaokulları bunlara örnek olarak verilebilir. Doğum iznine babalarında katılım sağlaması, doğum olduktan sonra annelerinde iş gücünden kopmaması demektir. Sosyolojik ve teknolojik dönüşümlerde cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak gerekmektedir.

LynnRoseberyy

1800'lerdeki endüstriyellemeye gidecek olursak, kadınların çalışması yasaktı, çalışmalarını düzenleyecek bir yasa yoktu. Birinci aşamada yapılan düzenleme ile bekâr kadınlara çalışma hakkının tanınması oldu. İkinci aşama ise evli kadınların iş gücüne katılımıydı ve bu yüz yıl kadar bir süre aldı. Bunun olmasını kolaylaştıran, yasal olarak doğum kontrole izin verilmesi ve kürtajdı. Bu hakkı elde ettiklerinde kaç çocuk sahibi olabileceklerini kontrol edebildiler. Bununla birlikte çocuk sahibi olmayı erteleyebildiler ve okula gidebildiler. Sonra da iş gücüne katılabilirler. Bununla paralel zamanda ayrımcılık yasası ile birlikte kadınların işe alımı arttı. Kadınlar hayatın her alanına girmeye başladı, hukuk, tıp, medya vb. Bu gelişmeleri Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinde aynı zamanda görüyoruz. Bu noktadan sonra Nordik ülkelerinin gelişimi diğerlerini geçmiştir ve 3. Aşamada Nordik ülkelerini görmekteyiz. Refah ülkesi olması yolundaki gelişmeler “küresel sağlık bakımı, küresel eğitim, çocuklar için günlük bakım hizmetleri”... Bütün bunlar büyük gelişmeler sayılmaktadır. Yasal hakların temellerinden biri sağlık hizmetlerine ulaşım ile birlikte doğum kontrole, doğum öncesi kontrole ve güvenli kürtaja erişebilmeleri olmuştur. 1980'lerde günlük bakım hizmetleri konusunda epey bir yol alınmıştı. Özellikle 90'lardan sonra kadınların iş gücüne katılımlarında önemli bir artış olduğu görülmektedir. Dünya Ekonomik Formu cinsiyet ayrımı endeksine göre gelir dağılımında Danimarka %29, İsveç %35 ki bunun Nordik ülkeler açısından şaşırtıcı olduğu söylenebilir, Norveç ve Finlandiya bu alanda 5. ve 6. sıradadırlar. Mesleki alana bakıldığında Nordik ülkelerin diğer ülkelere göre fena olmadığı göze çarpmaktadır. Cinsiyet adaleti üzerine çalışırken “eşit tutum uyum modeli” temel alınarak bakılması gerekmektedir. Kadına erkeğe yetenek ve kabiliyet anlamında eşit görülerek yaklaşırsa, cinsiyet eşitliğinin

sağlanacağı düşünülmektedir. Nordik çalışanlar arasında eğer eşit şekilde davranılırsa, sorunların kalkacağına yönelik bir tutum vardır ki bu yeterli değildir. Çalışanlarla konuşulduğunda 3 farklı kategoride oldukları saptanmıştır. Birinci kategoride olanlar; eşit şekilde yaklaşım sergileyerek cinsiyet eşitliğinin sağlandığını ve bunun zaten kendi ülkelerinde olduğuna bu konuda bir şey yapılmasının gerekli olmadığına inanırlar. 2. Kategoride olanlar mevcut uygulamaların yeterli olmadığını fakat bu konuda yapılacak bir şeyin olmadığını düşünenler ve son olarak cinsiyet odaklı önyargılara yönelik yeni uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini düşünenler vardır. Bu son grubun küçük bir kitleyi kapsadığının altı çizilmelidir. Harvard Business Review’da ‘bilinçsiz cinsiyet tarafsızlığı’ hakkında 30 yıldır 700 çalışan üzerinde yapılan bir araştırmaya göre bu konuda gerçekten neyin etkili olacağı araştırılmıştır. Ve bu araştırmaya göre zorunlu çeşitlilik eğitimi (mandatory diversity training), cinsiyet eşitliği eğitimi (gender equality training), tanıtım (promotion), işe yaramadığı görülmüştür. Bilinçsiz cinsiyet tarafsızlığı eğitimlerinin işe yaramadığı görülmekte çünkü zaten bilinçli bir şekilde yapılmamaktadır. Bunun gibi yapılacak olan şeyler büyük etki bırakabilirler. Pilot projelerle bu eğitimlerin verilmesi sağlanıyor ama büyük bir adım halen daha atılmamış durumdadır. Bunun eğitim sistemine girmesi lazım. Öğretmenlerin bu eğitimleri alması gerekiyor. Birçok eğitimci cinsiyet eşitliği hakkında bir fikri yok. Burada çok önemli bir nokta günlük bakım öğretmenleri, okullarda ki eğitimciler bunları bu kavramları iyice sindirebilirlerse ileriye yönelik bir fark oluşacaktır. Bütün bunlar nasıl düzeltilebilir. Danimarka’daki “Yeşil Etiketleme (Green Labeling)” gibi bir uygulama cinsiyet eşitliği için de yapılmalı, İzlanda’da eşit ücret standardı oluşturmak gibi bir uygulama var.

Karen Elleman, Danimarka Bakanı

Kadın ve erkek arasında eşit fırsatları oluşturmak için 3 faktörün önemli olduğunun altı çizilmelidir. Bunlardan birincisi; Danimarka iş piyasası ve tüm Nordik ülkeler kadın ve erkeği eşit bir düzleme getirebilmek için yaklaşık 100 yıldan beri mücadele etmektedir. Kadın hakları hareketi, politikacılar ve sivil toplum hep birlikte çalışarak bir gecede bunu inşa etmemişlerdir. İkinci olarak siyasi karar alma mekanizmaları hem kadının hem de erkeğin iş gücüne katılmaları için gerekli olan sistemi sağlamalıdır. Ayrımcılık içeren davranışlardan korunmayı, eğitimcilerin bu konularda eğitim almasını kapsamalıdır. Üçüncü olarak, cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında insan hakları temelinde doğrusu budur diye değil, mantıklı olanında bu olduğu işaret edilmelidir. Araştırmalar gösteriyor ki, eğer kadınlar erkekler kadar aynı hak ve fırsatlara sahip olurlarsa, küresel GSYİH en az % 25 artmaktadır. Kadınların iş gücüne dâhil olmasının, ekonomik büyüme ve refahın artması bakımından olumlu bir etkisi vardır.

Pirkko Mattila, Finlandiya Bakanı

Finlandiya kadınlara tam politik hakları (seçme ve seçilme hakkı) veren ilk ülkedir. Hem siyasilere hem de sivil topluma ihtiyacımız var. Kamusal sektörlerde çocuk bakımı için anne ve babalar kendilerini güvende hissetmektedirler. Finlandiya eğitim anlamında başarılı bir ülke sayılmaktadır. Anaokullarında çalışacak öğretmenlerden yüksek lisans beklenmektedir. OECD toplantılarında, genel olarak ülkelerin eğitime yatırım yapmadıkları konuşulmuştur.

Kadınlar için iş piyasasında yer açılması gerekmektedir. Finlandiya cinsiyet eşitliğini en iyi adapte edebilen ülkelerin başında gelmektedir.

Poersteinn Viglundsson, İzlanda Bakanı

3 ana noktaya değinilirse; birinci olarak halen cinsiyet anlamında ayrışan bir iş pazarı ile mücadele edilmektedir. Bunun yanında ücretlerde cinsiyet ayrımı halen üzerine düşülmesi gerek bir konu. İkinci olarak doğum izni yasası eşit şekilde bölünerek hem anneye hem babaya sağlanabilmektedir. Yönetimde cinsiyet kotası sayesinde 3 yılda %5'lerden %40'lara çekildi. Üçüncü olarak ise "eşit ücret standardı" yasasının etkileri ise ilerleyen senelerde görülecektir. Ücretin eşit olmaması suç kapsamında değerlendirilmeli ve şirketler bunu yapmadıklarını kanıtlamalıdır. Şirketlerde ücretlerde cinsiyet ayrımı olmadığından emin olunması ve bunun aksi şekilde davrananların cezai işleme tabi tutulması gerekmektedir.

Solveig Horne, Norveç Bakanı

Norveç'te, kadınların iş gücü piyasasına katılımı neredeyse erkeklere aynı seviyededir. Hem ekonomik büyüme hem de refah devleti olmak anlamında bu büyük bir kazançtır. Tabi ki bu seviyeye gelmek masraflı bir durumdur. Öncelikle kız ve erkek çocuklarının meslek ve okul seçimlerinde geleneksel seçim yapmalarının önünü nasıl alınabilir buna bakılması gerekir. İkinci olarak, yönetici pozisyonlarında kadın-erkek eşitliği nasıl sağlanmalıdır. Ayrıca iş gücü piyasasına mülteci kadınlarında dâhil edilmesi gerekmektedir. Bütün bunları başarabilmek için sosyal ortaklara, şirketlere ve sivil topluma ihtiyaç vardır.

Asa Regner, İsveç Bakanı

Kadınların iş gücü piyasasına katılımlarını arttırmak için yapılan en önemli işlerden biri bireysel vergilendirme olmuştur. Cinsel üreme haklarının cinsel eşitliğin sağlanması ve iş gücüne katılımın artması açısından çok önemli olduğunun altı çizilmelidir. Kadın ve erkekler arasında iş gücüne katılımında kadının yaptığı iş, sistemli olarak değersiz görülmektedir. Bu aynı zamanda özel sektör içinde geçerlidir. Erkeklerin seçtiği meslekler ayrıntılı bir şekilde detaylandırılırken, kadınların seçtikleri örneğin hemşerilik çeşidi olarak iki ya da üç tane seçenek olduğu görülmektedir. İsveç'te kadınların iş gücüne katılımları için yatırımlar yapmaktadır; yaşlı bakımı ve çocuk bakımı hizmetleri gibi. İşverenler eşit ücret ödediklerini kanıtlayarak bunun takip edilmesi gerekmektedir. Ayrıca ücretlerde cinsiyet ayrımının nasıl azaltılacağı yönünde çalışılmalıdır. İsveç'te patronların 4'te 1'i sadece kadın, adımlar küçük fakat devam etmelidir.

2.3. Kadınların Politikaya, Karar Alma Mekanizmalarına ve Ekonomiye Katılımı ve Liderliğinin Desteklenmesi Yoluyla Güçlendirilmesi

2.3.1. İslam İşbirliği Teşkilatı Üye Ülkelerinde Kadının Güçlendirilmesi için Dini Liderlerin ve Donörlerin Desteklenmesi

İslam İşbirliği Teşkilatı

Yard. Doç. Dr. Fadila Girne, İİT Toplumsal İşler Direktörü

Bu oturumda genel olarak İslam dininde kadının yeri ve dinde kadınları güçlendirmek ve korumak ile ilgili söylemler tartışılmaya açılmıştır. Dini liderlerin bu noktada önemli bir rolü olduğu ve dinde gerçek anlamda var olan kadın algısını yerleştirmekte bir aracı rolü üstlenmesi konuşulmuştur. Kadınlar erkeklerle aynı fırsat eşitliğine sahip olmamakla birlikte, ayrımcılık, fakirlik, şiddet gibi birçok zorluklarla mücadele etmektedir. Sürdürülebilir gelişim için kadınların karşılaştıkları zorlukları OIC üyesi devletler gündemlerine almalı ve kadınları her alanda desteklemelidirler. Toplumda önder sayılan dini liderler, çarpıtılmış, İslam'ın özünde olmayan kadın algısını yıkabilecekleri söylemler geliştirerek, kadınların haksız bir şekilde yargılanmasına ve toplumdan dışlanmasına karşı mücadele etmelidirler. Bununla birlikte; ekonomide, siyasette ve toplumda yer sahibi olmalarına yardımcı olarak; kadınlar üzerinde oluşturulmuş önyargıların yıkılmasına yardımcı olmalıdırlar. Kadınlar iyi bir eğitim almak için erkeklerle aynı fırsatlara erişebilmeli ve kadının konumunu güçlendirici tedbirler İİT üyesi devletler tarafından alınmalıdır.

E. YohanaYembise, Endonezya Kadının Güçlendirilmesi ve Çocuğun Korunması Bakanı

Tüm İslam ülkeleri demokrasi ve İslam nasıl birlikte yol alabilir bunun üzerinde düşünmesi gerekir. Endonezya demokrasisinin İslam ile harmoni içinde olduğu örnek gösterebilecek bir ülke olarak kadın ve erkekler hayatın her alanında eşit şekilde var olabilmektedir. İslam'da kadının insan hakları tesisi sadece İslam dinini temsil eden önderler tarafından desteklenmektedir. Ayrıca Endonezya'da var olan diğer din temsilcileri ile de görüşülerek, kadını güçlendirici uygulamaların temeli atılmaktadır. İfade özgürlüğü ile diğer dinler ile birlikte bir araya gelinerek ortak bir forumda buluşulabilmektedir. Endonezya'da kadınların karşılaştıkları zorluklar genelde İslam dininin yanlış yorumlanmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

BassimaHakkaoui, Kadın, Fas Aile ve Sosyal Kalkınma Bakanı

Hz. Hatice herkesin bildiği gibi Peygamberin eşi olmasının yanında iyi bir iş kadınıydı. İslam'ın Peygamberinin eşinin çalışma hayatında olması tüm İslam âlemine örnek olmalıdır. Dini önderlerin özellikle kız çocukların eğitimleri ile ilgili yapacağı söylemler, kadınların kalkınması için birinci sırada önem arz etmektedir. Bunun yanında İslam ülkelerinde akademisyenlerin söylemleri geçmişe göre değişmeye başlamıştır. Klasik Marksist teori ve bunun üzerine inşa edilen kadınlarla ilgili söylemlerin yerine yeni bir düşünce sistemi gelişmektedir. İdeoloji ve felsefe arasındaki ilişkiden yola çıkılırsa; yeni üretilen düşünce sistemi içerisinde, kadınların var oluşu daha etkilidir.

2.3.2. Afrika'daki Genç Girişimci Kadınların Desteklenmesi: İş Dünyasının Değişen Dinamiklerine Uyum Sağlama ve Sürdürülebilir Kalkınma için Mobil Uygulama Çözümleri

Senegal ve Eğitim, Birleşmiş Milletler Bilim ve Kültür Organizasyonu (UNESCO)

Gençleri güçlendirmenin en etkili yolu mobil teknolojileri kullanmaktır. Mobil teknolojilerde genç kızları güçlendirmek ve onları bu alanlara yönlendirmek, onlara kendi yerel sorunlarının çözümünde bir rol oynamaya ve ülkelerini geliştirmelerine fırsat sağlayacaktır. UNESCO ve özel sektörün birlikte çalışarak var olan Mobil gençlik gibi girişimleri Afrika ve tüm dünyada yaygınlaştırmaları gerekiyor. Afrikalılar genelde teknolojinin üreticileri olarak kalıyor kullanıcıları olma durumuna geçemiyorlar, bu durumun önüne geçmek gerekiyor. Yerel problemlerin çözümü için yerel teknoloji ve inovasyonun kullanılması gerekiyor.

2.3.3. Afganistan'da Kırsalda ve Güvenliksiz Alanlarda Kadının Güçlendirilmesi

Afganistan, Norveç, Hindistan, BM Kadın Birimi

Afganistan'da kadınlar ekonomiye, siyasete, spor ve müzik gibi alanlara daha fazla katılmaya başladı. Kadınların ekonomiye katılımı %30 arttı. Tarım ülkesi olan Afganistan'da kadınlar tarım sektörünün önemli aktörleri durumundadır. Hükümetin önemli bir programı var: kadının ekonomik güçlendirilmesi ve ulusal kaynaklara erişiminin artırılması. Kadınların ekonomiye katılımlarındaki artışa rağmen kadınlar hala bazı zorluklarla karşılaşılıyor. Bu sorunların üstesinden gelebilmek için Afgan kadınların uluslararası kurumlar ile bir araya gelerek çalışmalar yapması gerekiyor.

Kadının güçlendirilmesinin ilk adımı kadınların sessizliğine rağmen onların toplumun vazgeçilmez aktörleri olduğunu kabul etmeye başlamaktır. Kadınlar olmadan başarılı olunmaz. Kadınlar gelecek nesilleri yaratırlar. Kadınlara toplumda daha görünür roller atfetmemiz gerekiyor. Bir diğer adım kadınların yeteneklerini kullanabilecekleri ortamları yaratmak ve onları bu konuda teşvik etmek gerekiyor. Onları evde gelir yaratabilecekleri aktiviteler yapmaya yönlendirmek gibi. Kadınların kendi ailelerinde de görünür olması gerekiyor. Ailelerine maddi katkı sağlamaları onları güçlendirir. Kadınların güçlendirilmesi toplumun her kesimine katkı sağlayacak bir gelişmedir.

BM'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine kırsal alandaki kadınlar açısından baktığımızda kırsal alanlarda kadınların hala çok büyük kısıtlamalar ve zorluklarla karşılaştıklarını görüyoruz, ekonomik ve cinsel istismar, kaynaklara erişimdeki fırsat eşitsizlikleri gibi. Afgan işgücünün %80'i kırsal alanda çalışıyor bunların %30'u kadın. Bu alanlarda kadınlar daha çok yer almalı. Uygun ücret ve kadınların kaynaklara ulaşmasına destek olmak öncelikli olmalı. Nüfusun yarısını oluşturan kadınların dâhil edilmediği bir kalkınma, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmamızı sağlamaz.

Ulusal strateji planlarını geliştirmek ve uygulamaya dökmek bizim görevimiz. Afgan hükümeti olarak kadınların güçlendirilmesi için uygun koşulların ve ortamların geliştirilmesi için çalışıyoruz. Kadın liderliğinde oluşturulan kurumları destekliyoruz ve bu kurumlar %60 artış göstermesi bizim için çok önemli bir gelişme. Afganistan'daki çeteler ve terör örgütleri ev dışındaki alanları kadınlar için oldukça güvensiz hale getiriyor. Buna karşı liderler düzeyinde uluslararası bir baskı yaratmak zorundayız. Güvenliksiz bölgelerin kadınlar için

güvenli hale getirilmesi için çalışmamız gerekiyor. Afganistan ve Hindistan sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü yaratıcısının, uygulayıcısının ve devam ettiricisinin kadınlar olduğu bir proje uyguladı. Afganistan'da güvenli alanlarda özellikle istismar yasasının uygulanması çok önemlidir. Kırsal alanda çalışan kadınlar için pek çok zorluk bulunuyor.

2.3.4. İş ve Aile Yaşamının Uyumlaştırılması: Çalışma İzinleri ve Çalışma Alışkanlıklarının Yeniden Yapılandırılması

Türkiye, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

Mehmet Ersoy Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı

Son yıllarda dünyada yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasal alandaki köklü değişiklikler çalışma hayatı açısından da yeni yaklaşımları beraber getiriyor. Bu süreçte hem çalışan bireyin yaşamında işin giderek merkezileştiği ve ailenin psikolojik fonksiyonlarının artarak önemini koruduğu görülmektedir. Bu bağlamda iş ve aile yaşamının boyutları değişirken bu dengeyi sağlayabilmenin önemi artmaktadır. ASPB hem aileyi hem de kadının statüsünü geliştirmeyi misyon edinmiş bir bakanlıktır. İş ve aile sorumluluklarını uzlaştırarak bireylerin refah düzeylerini yükseltmek kadın istihdamını artırmak, doğurganlık oranlarını yükseltmek, çocuk yoksulluğuyla mücadele etmek ve erken çocukluk eğitimi geliştirerek insan sermayesinin gelişmesine katkıda bulunmak hedefimizdir. Kadın istihdamı bir ülkenin gelişmişlik düzeyinde yadsınamaz bir öneme sahiptir. Kadının çalışma hayatına etkin ve insan onuruna yaraşır bir şekilde katılımını yalnızca bireysel bir kazanım olarak almayıp sosyal dönüşümü de sağlayan temel değerler olarak ele almak gerekir ve bu bağlamda kadın istihdamı bir ülkenin topyekûn kalkınması anlamına gelir. Bu bilinçle hareket eden ülkemiz kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların sosyal ekonomik statülerinin yükseltilmesine ilişkin gerekli yasal düzenlemeleri çok büyük ölçüde gerçekleştirmiştir. Eğitim sağlık, istihdam alanlarında önemli iyileştirmeler sağlanmıştır. Ülkemizin öncelikleri arasında işgücü piyasalarında kadınların güçlendirilmesi, kadınların çalışma hayatına katılımlarının artırılması kalkınma ve hükümet programlarında ve üst düzey mevzuatta yer almaktadır. Ülkemiz yasal mevzuatta çok iyi bir yerde olmasına rağmen uygulamaya yansımaları farklı olmaktadır. Bunun mücadelesini vermeye hep birlikte, bu işi yalnızca kadınlara bırakmadan devam ediyoruz. Erkeklerin en az kadınlar kadar bu iş için seferber olmasıyla bu konuda dönüşümü sağlayabiliriz. Bu konuyla ilgili olarak tüm taraflarla işbirliği içerisinde çalışmalarımızı sürdürmeye devam edeceğiz.

Ayşe Doğan, Ak Parti Milletvekili

Ülkelerin kalkınma süreçlerinde kadının çalışma hayatındaki etkin rolü yalnızca bireysel bir kazanım değil aile ve sosyal yaşamda temel değerlere etki etmektedir. Kadın-erkek fırsat eşitliği komisyonu, toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının yasalar, politikalar ve uygulamalara yansımaları için çalışmalar yapar. Komisyonun denetim görevi de vardır. Sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin gerekli görüldüğü takdirde denetleme yetkisine ve bilgi alışverişinde bulunmak için komisyon toplantılarına bu yetkililerin davet edilmesi gibi yetkilere sahiptir. Komisyon bireysel başvuruları da kabul etmektedir. Başvurular ilgili kamu idareleri ile gündeme alınıp 3 ay içerisinde çözüme ulaştırılmaktadır. Kadınların ekonomiye katılımının önündeki yapısal sorunların ortadan kaldırılması için devlet tarafından çeşitli

önlemler alınmakta, teşvik ve destek programları hayata geçirilmektedir. Ülkemizde kadınların ekonomik ve sosyal hayatta eşit bir şekilde yer alabilmeleri için hükümetimiz başta olmak üzere kamu ayağının önemli bir rolü vardır.

2.3.5. Karar Alma Süreçlerinde Genç Kadın Liderlerin Rolü

İslam İşbirliği Teşkilatı

Siyasete katılımında cinsiyet ayrımı ve yüksek seviyelerde kadın oranları çok düşüktür. Bunun için yapılan çalışmalar; Birincisi; kadının aile içerisinde güçlendirilmesi, siyasi bölgelerde kadınların etkinliğinin artırılması. Bunun birkaç aşaması var. İlk aşama ön seçim aşamasıdır, bu aşamada özellikle kadın adaylara siyasi eğitim verilmesi ve bir farkındalık kazandırılması gerekmektedir. İkinci aşama seçim aşamasıdır, bu aşamada eğitim alan kadınlar diğer adaylarla bir araya gelip yarışır. Son aşama ise seçim sonrası aşamasıdır. Bu aşamada ise seçilenlerin aldıkları eğitim ve seçim aşamasında yaşadıkları deneyimleri yasal düzenlemelere yansıtabilecekleri aşamadır. İkincisi; siyasi partilerin, siyaset odaklı kamu kurumları ve siyasetle alakalı tüm paydaşların güçlendirilmesi, üçüncüsü; kadının güçlendirilmesi ve çocukların korunması bakanlığının öneminin kavranması, kadının güçlendirilmesi ve çocukların korunması için yapılacak siyasal eğitim ve uygulamaların yaygın bir şekilde uygulanmasıdır. Kadınlara liderlik alanında eğitimlerin verilmesi gerekiyor. Bunun yanında ulusal siyasetin inşa edilmesinde cinsiyet perspektifi kapasitesinin artırılması gerekiyor.

Sare Aydın, KADEM Genel Başkanı

Kadının karar alma mekanizmalarına katılımı çok önemli çünkü kadınlar kararların alındığı masalarda olmadığında o masadan kadınların gerçek ihtiyaçlarına yönelik kararlar çıkmıyor. Akademik araştırmalara göre kadınlar karar alma mekanizmalarında en azından %33 oranında yer aldıklarında kadınların korunması ve geliştirilmesine yönelik kararların alınmasında daha etkin olabiliyor. Erkekler zaten hayatın her alanında yer alıyorlar. Kadınlar ise geleneksel olarak çocuk bakımı ve ev işlerinden sorumlu oluyorlar. Modernite ve küreselleşmeyle birlikte bu sorumluluklar erkek ve kadın arasında paylaşılmaya başladı ve kadınlar sadece özel hayatta değil kamusal alanda da daha aktif olarak yer almaya başladı. Bu durumda kadınlar hem ev işleri ve çocuk bakımını içeren özel hayatın hem de çalışma hayatı, iş gibi görevleri içeren kamusal hayatın sorumluluklarını bir arada yürütmek zorunda kalıyor. Bu bağlamda kadınların karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almaları, onların iş-yaşam dengesini sağlamaları için yardımcı olabilecek çözümleri üretebilmeleri ve birbirlerine destek olabilmeleri açısından önemlidir. KADEM genel olarak insan hakları özelde ise kadın haklarını sağlamayı ve geliştirmeyi hedefleyen bir sivil toplum kuruluşudur. KADEM kadın ve erkeğin birbirini tamamladığını savunan, modernizmintekipleştirdiği kadın anlayışına karşı çıkan ve çeşitliliğin demokrasiyi güçlendirdiğini savunan bir kuruluştur. KADEM, kadın ve erkeğin varolan fırsatlara eşit ulaşım hakkı olması gerektiğini, kadının sosyal, politik ve ekonomik olarak desteklenmesiyle kadının kamusal alandaki temsil gücünün artırılması gerektiğini savunur. Bu bağlamda KADEM var olan kadın söylemlerine karşı yeni ve alternatif bir söylem geliştiriyor. KADEM kadının kamusal hayata aktif katılımını kolaylaştırmak ve kadınların hayatını kolaylaştıracak politikalar geliştirmek için kadının güçlendirilmesi gerektiğini savunur.

KADEM 2015 yılında G20 Türkiye liderliğinde kurulan Kadın 20 açılım grubunun bir üyesidir. Kadın 20'nin öncelik maddelerinden bir tanesi dünya liderlerini acilen kadınların liderlik alanında cesaretlendirilmesi ve karar alma mekanizmalarına daha fazla dâhil edilmesi konusunda politikalar geliştirmeye davet edilmesiydi. Bu bağlamda özel sektör ve kamu sektöründe özellikle karar alma seviyelerinde hala devam eden cam tavan uygulamalarına değinmek gerekiyor. Kadınlar çalışma hayatına daha fazla dâhil olmaya başlıyorlar fakat genel olarak orta seviyelerde yer alıp üst kademelerde yeteri kadar yer almıyorlar ve ilerlemek istediklerinde ise karar alma mekanizmasında baskın olan erkeklerle mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Kadınlar yüksek seviyelerde ve karar alma mekanizmalarında yer almak için erkeklerden daha fazla çaba sarf etmek zorunda. Bu nedenle özellikle üst seviyelerde kadınların birbirlerini desteklemeleri gerekiyor.

Kadınların diğer kadınlar için kapıları açması, genç liderleri erkeklerin baskın olarak var olduğu yüksek seviyeler ve karar verici pozisyonlardaki zorluklar konusunda desteklemesi gerekiyor. Ancak o zaman iş-yaşam dengesinin sağlanması çocuk bakım hizmetlerinin ve esnek çalışma saatleri gibi politikaların üretilmesi için bir fırsat olacaktır.

Kadınların liderlik pozisyonlarında yer alması ve liderlik özelliklerinin güçlendirilmesi için gerekli araç ve fırsatların sağlanması oldukça önemlidir. Bu bağlamda akademi, kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında güçlü ortaklıklar ve işbirliklerinin kurulması gerekir. Üniversiteler ve sivil toplum arasında genç liderlik eğitim programlarının tasarlanması gerekir.

Türkiye genç liderlerin karar alma mekanizmalarında yer almasına yönelik güzel örneklerle sahip. Parlamentoda 20 ve 30 yaşlarında parlamenterler ve 30'larında bakanlar bulunuyor. Bu parlamenter ve bakanlar genç liderlere fırsat verildiğinde önemli başarılarla imza atabileceklerini göstermesi bakımından önemli.

Türkiye'de yapılacak olan anayasa referandumu 25 olan seçilme yaşını 18'e indirecek düzenlemeleri de içeriyor. Eğer anayasa değişikliği halk tarafından onaylanırsa daha fazla genç liderin karar alma mekanizmalarında yer almasının önü açılmış olacak. Ve buralarda daha fazla kadının yer alması kadınlar için iş-yaşam dengesinin sağlanmasına yönelik politikaların geliştirilebileceği anlamına geliyor.

Buraya gelirken bindiğim taksiciye genç kadın liderler ile alakalı bir konuşmaya gittiğimi söylediğimde, taksici bu konunun tamamen toplumdaki tutumlardan kaynaklandığını belirtti. Eğer bir kadın kendine güvenirse, o bir liderdir, güçlüdür ve başka bir şeye ihtiyacı yoktur dedi. Bu konuşmadan yola çıkarak kadınlar olarak eğer adalet çerçevesinde dünyayı değiştirmek istiyorsak kendimize güvenmemiz gerektiğini vurgulamak istiyorum. İkinci olarak kadınlar olarak birbirimizi desteklememiz gerektiğini, kapıları diğer genç kadınlar için açmamız, girişleri kolaylaştırmamız gerektiğini eklemek istiyorum. Genç kadınları lider olarak desteklemek için iki yolumuz var, kendine güven ve diğer kadınlar için kapıları açmak.

Mülteci kadınların çalışma hayatına neden dâhilolamadığını düşünürken önce onların bizlerden farklı şeyleryasayıphissettiklerini gözetmemiz gerekiyor. Bu bakış açısıyla baktığımızda onları çalışma hayatına dâhil etmeden önce uyumlarını sağlamaya

yönelik çalışmalar yamamız gerekiyor. Bizi ve kültürlerimizi,yasam şekillerimizi ve şartlarımızı tanımalarını sağlamamız gerekiyor.

Christina Tobias, IslamicRelief Kamu İşleri Direktörü

Karar alma bir eylem veya bir süreçtir. Dünya biz onu geliştirdiğimiz sürece gelişir. Karar alma süreçlerindeki bariyerler çoğu zaman görünmezdir. 1995 Pekin platformunda 12 kritik alan belirlendi. Bunlardan iki tanesi karar alma mekanizmalarındaki cinsiyet ayrımı ile ilgiliydi. Burada kadınların karar alma mekanizmalarına ulaşmada eşit fırsatlara sahip olması gerektiği konuşulmalı. Bunun yanında liderlik ve siyasete katılım konularının da tartışılması gerekir. Kadınların güçlendirilmesi yalnızca doğrudan kadınlara yönelik çalışmaların yapılmasıyla olmayabilir. Gençlerin eğitimi, liderlik özelliklerinin geliştirilmesi gibi çalışmalar uzun vadedeki kadın erkek eşitsizliği anlayışını yıkmak için önemlidir.

Genç bir kadın kendisine, ailesine ve topluma katkı sağlamak için nasıl bir lider olur? Kadın meselelerine kadın çocuk ve aileyi de kapsayacak şekilde ailenin korunması ve geliştirilmesi perspektifi ile bakılması gerekiyor. Araştırmalara göre aile bütünlüğü olan kadınların ve genç kızların ekonomik ve sosyal olarak daha güçlü oldukları ortaya konmuştur. Genç kızları toplumsal hayatta daha aktif bir hale getirmek ve karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almalarını sağlamak için liderlik özelliklerinin geliştirilmesi gerekiyor . Kadınların daha başarılı olabilmeleri için dış faktörlerden destek almaları gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda aile bir dış faktör olarak kadının gülü olması ve başarıya ulaşmasında önemli bir dış etken olarak ortaya çıkmaktadır. Aile; genç kızlar ve kadınlar için kendi içsel gelişimlerini de sağlıklı bir şekilde tamamlayabilecekleri önemli bir ortamdır.

Fadila Grin, İİT Genel Sekreteri

İstanbul'da 2016 yılında düzenlenen Müslüman Kadınlar Zirvesi kadına yönelik sorunların tartışıldığı ve politikaları etkileyebilecek güçte önemli sonuçların elde edildiği bir konferans oldu. Cidde'de Türkiye'nin girişimleriyle kadının güçlendirilmesi ve karar alma mekanizmalarında yer almasını takip etmek üzere Kadın Danışma Konseyi kuruldu. Üye ülkelerden kadın temsilciler seçildi bu komisyona.

OIC bölgesindeki gençler çok farklı zorluklarla karşı karşıya kalıyor. İşid gibi büyük tehditlerin yanında işsizlik gibi problemler de gençleri olumsuz etkiliyor. OIC genç kadın liderlerin genç düşüncenin kapasitesini artırarak, onlara gerekli kaynakları sağlayarak ve diğer genç liderlerle bir araya gelmelerini sağlayarak sivil ve demokratik hayatta daha büyük ve aktif roller veriyor. 2015-2016 da İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Müslüman Liderler Zirvesine 57 lider katıldı. Bu zirvede genç liderlerin fikirlerinin tartışıldığı oturum sonrası genç liderler kendi fikirlerini ülke liderlerine sunma fırsatını yakaladı. Bu zirveyle gençler sadece işin sorun kısmında değil çözümün bir parçası olarak yer almış oldu. Genç liderlerin demokrasinin ve karar alma mekanizmalarının birer parçası olmalarını sağlamak için sivil toplum da gerekli platform ve ağları onlar için sağlıyor OIC bölgesinde. Gençlik komisyonları, gençlik şuraları, genç liderli sivil toplum kuruluşları gençler ve kadınlara uygulanan kotaların genişletilmesi ve karar alma süreçlerine dâhil olunması için gerekli çalışmaları yapmaya devam ediyor.

Bu konuda içerden veya dışardan her türlü destek çok önemli. Eğer kendimiz değişim ve dönüşümü istemez ve elde etmek için çalışmazsak kimse bize hazır bir şekilde vermeyecek anlayışını benimsememiz gerekiyor. Ben genç kadın liderlere geleceği inşa edebilmeleri için fırsat vermek istiyorum ve bunun için çalışıyorum. Zaten bizler gün içinde her an kararlar veriyoruz. Fakat bunun bilgisini ve sistematığını genç kadın liderlere vermeli ve onların ilerlemesine izin vermemiz gerekiyor. Gerekirse mentörlük de sağlanması gerekiyor. Kadının mentörlük yoluyla desteklenmesi konusunda bir makale yazmıştım. Ve genç kızlar üzerinde oldukça önemli etkilerinin olduğunu görmüştüm. Dolayısıyla kadınlar olarak birbirimizi anlamamız ve destek olmamız bizi güçlendirecek ve kadınlar için kolaylaştırıcı politikalar ve uygulamaların ortaya konması için bize güç verecektir.

2.3.6. Geleceğin Kadın Liderleri

KAGİDER

Sanem Oktar, KAGİDER Yönetim Kurulu Başkanı

Çalışma hayatında kadın çalışan sayısının artırılması stratejisiyle kadının iş gücüne katkısını arttırmak, sürdürülebilir kalkınma yaratma adına çok önemlidir. Kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe iş gücüne katılımlarının da artmaktadır. Türkiye’de kadının istihdama katılım oranı yaklaşık yüzde 28 seviyesinde, yani erkeklerin istihdam oranının yarısı kadar. Bu durumu değiştirmek için hayata geçirdiğimiz projelerden biri olan Geleceğin Kadın Liderleri Projesi eğitim seviyesi yüksek kadınların desteklenmesini ve istihdama sürdürülebilir katkıda bulunmasını hedeflemektedir.

Türkan Özcan, Sanofi Türkiye İnsan Kaynakları Direktörü

Geleceğin Kadın Liderleri projesi ile iş hayatına girecek kadınlarımızın, ilk adımda yanlarında olacak detaylı bir eğitim serisi ile hayatlarında fark yaratmak için çalışıyoruz. Fırsat Eşitliği odaklı yaklaşımımızla kadın iş gücünü ekonomiye kazandırmanın, sürdürülebilir kalkınmanın bir şartı olduğuna inanıyoruz. Genç kadınlarımıza yönelik olan bu eğitim programının ülkemizin geleceğinde kadınlarımızın rolünü daha da güçlendireceğine inanıyoruz.

Bugüne kadar 1000’den fazla kadın ile görüşmeler yapılırken yaklaşık 500 genç kadın kapsamlı eğitim programına katılıp başarıyla mezun olarak sertifikalarını aldı. Projenin ileriki dönemlerinde daha ileriye taşıyacak adımları hayata geçireceğiz.

Servisîmin Cömert Birced, KAGİDER Yönetim Kurulu Üyesi

Bugüne kadar proje kapsamında 500 genç kadının eğitim alarak mezun olduğunu belirterek proje etki analizi sonuçları paylaşıldı. Projeden mezun olan genç kadınların iş ve özel yaşam dengesini kurabilmiş başarılı iş kadınları olan rol modeller ve eğitmenlerle tanışma şansı bulmaları, iş hayatıyla ilgili bilgi ve beceri kazanmaları, kendilerine olan güvenlerinin artması, kendi aralarında network oluşturmaları ve iş hayatına daha donanımlı başlamaları başlıklarının projenin güçlü yanları vardır. Eğitim sonrası genç kadınlara verilen mentörlük hizmeti ise onların iş hayatında ilerlemesi ve başarıya ulaşmasına önemli bir katkı sağlamaktadır.

2.4.İnsan Hakları Çerçevesinden Kadın Hakları, Mülteci ve Sığınmacılar, Göç ve Savaş Mağduru Kadınlar

2.4.1. Kadın Hakları Alanında Uluslararası ve Bölgesel İnsan Hakları Mekanizmaları Arasında İşbirlikleri

BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR)

Andrew Gillmour, NHRI Temsilcisi

Uluslararası insan hakları mekanizmaların belirledikleri standartların (resolutions) bölgesel mekanizmalara ulaşabilmesi ve uygulanabilmesi için işbirliklerinin geliştirilmesi çok önemlidir. OHCHR bu işbirliklerini daha da geliştirebilmek için bölgesel mekanizmalara yönelik 5 tane çalıştay düzenlemiştir. BM İnsan Hakları Konseyi (HRC) tarafından Afrika İnsan Hakları Komisyonu (OHCHR) ile birlikte bölgede yaşanan insan hakları ihlallerine yönelik özel prosedürler hazırlamışlardır. 2012 yılında hazırlanan bu yol haritası (AddisAbaba Road Map), eğitim, iş, sağlık gibi alanlarda bölgedeki sorunlara çözüm olarak sunulmuştur.

Elke SLEURS, Yoksulluk, Fırsat Eşitliği, Engelliler Birimi Sekreteri

Bölgesel insan hakları mekanizmaları birbirini tamamlayıcı, destekleyici olmalı ve birlikte çalışmadırlar. Dünyada şu anda bölgesel insan hakları mekanizmalarının yeteri kadar etkili olmadığı gerçeği göz önüne alınırsa, uluslararası insan hakları mekanizmalarının belirlediği standartları uygulamaları için zorlanmaları gerekmektedir. Belçika bu konu ile alakalı olarak Cenevre’de HRC sundukları yasa tasarısıyla birlikte organize edilen çalıştaylardan biri kadınların ekonomik, sosyal ve kültürel hakları ile ilgiliydi. İnsan haklarının korunması için uluslararası ve bölgesel mekanizmalarla diyalog içinde olmak ve onlarla işbirlikleri geliştirmeleri gerekmektedir. İnsan hakları bölgesel mekanizmalarca kullanılması ve iyi örneklerin geliştirilerek yeni yollarla etkili olmaları sağlanmalıdır. CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi kadına karşı şiddetin önlenmesi için birbirlerini tamamlayıcı iki uluslararası anlaşmadır. Belçika’da kadına karşı her türlü şiddet ile mücadele Ulusal Eylem Planı bu iki anlaşmayı da kapsamaktadır. Ulusal Eylem Planlar 4 yaklaşımı içermektedir; birleştirici, önleyici, korumacı ve uygulayıcı. Bu anlaşmaların içeriğinin ulusal eylemlerine entegre edilmesi önemlidir.

Ms. DaliaLeinarte, CEDAW Başkanı

Uluslararası ve bölgesel insan hakları mekanizmaları birbirini tamamlayıcıdır. Bölgesel mekanizmalarla işbirliği UN’de alınan kararların geneli içinde çok önemlidir. Dolayısıyla uluslararası ve bölgesel mekanizmaların arasındaki bağın güçlendirilmesi gerekmektedir. CEDAW Komitesinde kadın haklarının savunuculuğu adına bölgesel mekanizmaları temsil eden her hangi bir temsilcisi ile karşılaşmamaktadır. CEDAW SoutheastAsian Program SEAP kapsamında CEDAW’ın bölgede nasıl uygulanacağı ile ilgili ve Güneybatı Asya’da kadın hakları konusunda bölgesel bir mekanizmadır. Fakat CEDAW Komitesinde etkili bir çalışma yürütülmemiştir. İyi bir örnek olarak İstanbul Sözleşmesi altında kurulmuş olan

GREVIO verilebilir. Bunun nedeni ise GREVIO'nun başındaki kişinin CEDAW Komitesi üyesi olmasıdır. Bölgesel mekanizmalar ve CEDAW arasındaki kopukluk, bazen sistem ve STK'ların birbiri ile çelişen söylemler vermesine sebep olmaktadır. Bugün UN organları ve bölgesel mekanizmalar arasında kurumsallaşmış ve düzenlenmiş bir bağ yoktur. CEDAW ve bölgesel mekanizmaları arasındaki kopukluk sistem söyledikleri ile STK'ların ifadelerini çelişki kılmaktadır. Örneğin üreme hakları, kürtaj yada fahişelik (ekonomik aktivite olarak mı bakılmalı yoksa kadına yönelik şiddet olarak mı) gibi konularda uluslararası mekanizmalar ve bölgesel mekanizmalar arasındaki kopukluk bu problemlerin kadınlar açısından çözüme kavuşmasını engellemektedir.

Rosa Celorio, Dava Vekili & İnsan Hakları Komisyonu Koordinatörü

Uluslararası ve bölgesel mekanizmalar arasında ayrışmaların olmaması için işbirliğinin kurulması gerekmektedir. Bu süreçte zorluklar kadar fırsatları da görmek önemlidir. Tüm dünyada kadın haklarının bir hukuki standart çerçevesinde değerlendirilmesi için işbirliğine ihtiyaç vardır. Örneğin cinsel üreme hakkı mevzu bahis olduğunda bir standartın olmadığı görülmektedir ki *BM'nin* belirlediği standartlar şu anda Amerika'da uygulanan standartlara göre çok daha ileridedir. Bu noktadan da anlaşılacağı üzere uluslararası mekanizmalarla ne kadar çok dirsek teması kurulursa insan hakları standartları bölgesel anlamda o kadar çok yükselecektir. Başka bir açıdan bakıldığında ise, bölgesel mekanizmalar farklı politik dinamiklerin etkisi altında olabilirler. Fakat UN gibi mekanizmalarla işbirliklerini güçlendirmek bölgenin güçlenmesi anlamına da gelecektir. Hem maddi hem de insani olarak kaynakların kullanılması da bir o kadar yarar sağlayacaktır. Sivil toplumun ve UK'nin katılım sağlayabileceği özel mevzularda destek olarak yer almaları sorunların çözümü açısından etkili olmaktadır. Kadına şiddetle mücadele ile ilgili Kanada, Kuzey ve Güney Amerika'nın taraf oldukları kendi anlaşmaları vardır. 'Inter American' sistem içerisinde kadına karşı şiddet en zor konulardan biri olmasına rağmen en detaylı hazırlanan anlaşmadır. Anlaşmanın sistem içerisinde politik bağlayıcılığının olması sorunların çözümleri için etkili olmaktadır.

Marja Ruotanen, Avrupa İnsan Onuru & Eşitlik Konseyi Direktörü

İstanbul Sözleşmesi 22 ülke tarafından kabul edilmiştir. Anlaşmanın içeriğinin takip edilmesi için izleme komitesi GREVIO tarafından yapılmakta ve bölgesel mekanizmalar ile işbirliklerinin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Uluslararası insan hakları anlamında anlaşmalara taraf olmak önemlidir fakat uygulamaların izlenmesi ve işbirliklerinin yapılması gerekmektedir. İzleme Komitesinin görevlerinden biri olarak bağımsız uzmanların dışarıdan uygulamaları değerlendirmesidir. Sivil toplum da değerlendirmelere dâhil olup, görüşlerini rapor halinde sunabilmektir. Bu değerlendirmeler hem uluslararası mekanizmalar hem de devlet için çok değerli görülmektedir. Anlaşmanın yükümlülüklerinin uygulanabilirliği, karşılaşılan zorluklarını görülmesi ve bu değerlendirmelere yönelik önlemlerin alınması asıl ulaşılmak istenen hedeftir. İstanbul Sözleşmesi bir yol haritası olarak kullanılmalı ve örnek olmalıdır. İstanbul Sözleşmesinde olan her şey CEDAW'ın içerisinde yer almaktadır. Örneğin CEDAW Genel Tavsiye Kararları No.19 – Kadına Yönelik Şiddet, devletlerin görüşlerini içermektedir. Önemli olan nokta bu görüşlerin sonucunda taraf devletlerin nasıl bir ilerlemeye gittiklerini izlemek ve denetlemektir.

FrancesRaday, Yasalar ve Uygulamada Kadına Yönelik Ayrımcılık Çalışma Grubu Üyesi

Kadının insan hakları mevzusu uluslararasıdır fakat görünmezdir. Bölgeler birbirleri arasındaki kopukluk problemlerinin çözümünü engellemekte ve yapının işlevselliğini kullanılmaz hale getirmektedir. Kadın insan haklarının gelişmesinde; İnsan Hakları Komisyonunun deneyimlerini bölgesel mekanizmalara aktarmak ve diyalog geliştirmek, genel olarak problemleri belirlemek ve mekanizmalar arasındaki kopukluğu gidermek, uluslararası insan hakları çerçevesinde kadın haklarının nerede olduğunu tespit etmekte etkili olacaktır. Cenevre’de 2 yıl boyunca bölgesel mekanizmalarla görüşülmüş ve bölgedeki sorunlar dinlenmiştir. Bu vertical (uluslararası – bölgesel) buluşmaların yanında horizontal (bölgeler arasında) buluşmalar gerçekleşmiştir. Bu noktada ilginç olan; bölgelerin birbirleri hakkında ne kadar az bilgiye sahip olmalarıdır. Bu toplantılar bölgeler arası diyalogların gelişmesi açısından çok etkili olmuştur. Bazı bölgelerde uluslararası mekanizmalardan ayrı düşündükleri ve uzaklaştıkları görülmüştür. Uluslararası mekanizmaların bölgesel mekanizmalar içine *dâhil* olması bölgeler arasındaki diyalogun oluşması içinde büyük önem arz etmektedir. Kadının insan hakları tüm bölgelerde aynı oranda tanınmadığı gözlenmiştir. Üreme hakları, kadın sağlığı, aile kanun (evlenme yaşı, zorla evlilik), evliliklerle alakalı kanunlar (dini yasalara göre) gibi konular bölgeden bölgeye değişen ve kimi zaman uluslararası standartları yok sayan şekilde uygulanmaktadır. Uluslararası düzeyde ailenin korunması ile ilgili düzenlemeler kadının eşitliğine vurgu yaptığı halde bölgesel mekanizmalara bu düzenlemeyi hayata geçirmedikten sonra bir anlamı olmamaktadır.

PurnaSen, BM Kadın Birimi Başkanı

Uluslararası insan hakları mekanizmalarının bölgelerde uygulamaları için CEDAW bir yol gösterici rehberdir. Taraf olan ülkeler raporlama yaparak ve anlaşmayı takip ederek bu işbirliğini geliştirmelidirler. Sivil toplumda gölge raporlarını hazırlayarak bu işbirliğine katkı sağlamalıdır. İşbirliği, koordinasyon ve uyum sorunların kaynağına inerek çözüm üretme anlamında yardımcı olacaktır.

2.4.2. Mülteci Kadınlara Yatırım: Zorlukları Fırsatlara Çevirmek

Arap Ülkeleri Ligi, Arap Kadın Kuruluşu

Bu oturumda genel itibari ile uluslararası toplumun, devletlerin mülteci politikaları ve kadın özelinde mülteci sorunu konuşulmuştur. Mülteci meselesi bu yüzyılda yaşanan en büyük krizlerden biridir. Kitleler büyük bir zulüm altında canlarını, ailelerini kurtarmak için tanımadıkları yerlere göç etmektedirler. Sayılarını ve nerede olduklarını bilinmemekle birlikte; bu insanlar bir şekilde hayatlarını kurmak zorundadırlar. Çocuklar okula gitmemeliler ve 5 yıl sonra her şey için çok geç olabilir. Bir neslin kayboluşuna şahitlik edilmekte ve Uluslararası mekanizmalarla birlikte devletler ve sivil toplum birlikte bu sorunu çözmeliler.

Ürdün

Bugüne kadar Suriye’den 5 milyon kişi kaçmak zorunda bırakılmıştır. Mülteci kadın ve kızlar en fazla zorluk yaşayan ve ayrımcılığa maruz kalan kesimdir. Savaş travması psikolojik problemleri beraberinde getirmekte aynı zamanda gittikleri ülkede tehlikelere açık bir halde

hayat mücadelesi veriyorlar. Sağlık sorunları, cinsel istismar, zorla evlilikler, açlık vb. gibi problemler mülteci kadınların zor hayatlarını daha da zorlaştırmaktadır. Ailelerinden ayrılan bu kadınlar çok kolay bir şekilde şiddetin ve cinsel istismarın hedefi halinde gelebilmektedir. Erkekler iş bulmakta kadınlara göre daha kolay bir şekilde iş bulabilirken, kadınlar iş bulmamaktadırlar. Ürdün’de mülteci kadınların %7’si çalışmaktadır. Ürdün’de kamplarda kadınlar yetişkin nüfusun %50’sini oluşturmaktadır. Mülteci kadınların ekonomik aktivitelere katılımı hem toplumun kendisi hem de bireysel anlamda çok önemli çünkü savaşta erkeklerini kaybeden bu kadınlar ailelerini geçindirmek zorundalar. Bunun yanında toplumdaki dışlanmış olarak yaşayan bu kadınların normal hayatlarına dönebilmeleri için ekonomik hayata katılımı gerekmektedir. Her savaş gibi Suriye’deki savaşta bir gün sonlanacaktır. Kadınlar barış sürecine dâhil edilebilirse sürdürülebilir bir barışın gerçekleşebilecektir. Suriyeli mülteci kadınlara 3 açıdan yardım edilmelidir. Birincisi insancıl yardım yapılmalı ve uluslararası mekanizmalar tarafından desteklenmeli, ekonomik olarak güçlendirilmeleri desteklenmeli ve barış kültürünün oluşması için çaba sarf edilmelidir. Kadınların eğitimlerine özellikle yatırım yapılmalı ve kendilerini geliştirebilecekleri alanların olması gerekmektedir (dil eğitimi vb.).

Ürdün sınırlı kaynaklarına rağmen, tüm gücüyle sınırlarını sadece Suriyelilere değil, Filistinlilere, Iraklılara ve Libyalılara açmıştır. Ürdün şu anda 1,3 milyon mülteci (kayıtlı) barındıran bir ülkedir. Tüm bu mülteci alımı ile Ürdün’ün nüfusu yüzde 20 artmıştır. Ürdün’de şu anda sivil mültecilerin %50’si kadın ve bu yüzde nüfusun %52’si 18 yaşının altındadır. Sayıdan da anlaşılacağı üzere bu kitlenin ekonomik bağımsızlığını kazanması için daha zaman ile birlikte bakım, eğitim ve barınma için ciddi bir harcama gerektirmektedir. Ürdün mültecilere çalışma izni vermektedir. Bunun en baş nedenlerinden bir ekonomik olarak kendi bağımsızlıklarını kazanmalarını sağlamak. İl aylarda misafir olarak adlandırılan bu kitle bir süre sonra harcamalar devlete ağır gelmektedir. Şu anda Avrupa Birliği ajansları ve Dünya Bankası’ndan yardım alınmaktadır. İnsancıl yardım (sivil toplum desteği) ile birlikte kalkınma desteğini (gelişmiş ülke desteği) bir arada nasıl harmoni içinde yürütülebileceğine bakılmalıdır. Mülteci sorununa ve Suriye krizine politik bir çözüm bulunmalıdır. Politik çözüm bulunduktan sonra mülteciler geri dönmek isteyeceklerdir; bunun olması için bu gerekli altyapı oluşturulmalıdır. Mülteci sorununa hem insani olarak hem de bölgenin güvenliğinin tekrardan sağlanması açısından değerlendirilmelidir. Kadınlar savaştan en çok etkilenen ve mağdur olan kitledir. Kadınlar ailenin devamını sağlarken, toplumun devamını da sağlamaktalar. Bu noktada nakdi yardım, yaşam desteği ve eğitim öncelik verilmesi gereken konulardır. Mültecileri ve ev sahibi ülkeyi desteklemek için Birleşmiş Milletler ve Ürdün’ün beraber hazırladıkları Jordan Response Plan, Londra ve Brüksel’de uluslararası sunulmuştur.

Fas

Savaş ve çatışmanın sonucu olarak her zaman mülteci sorunu ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda kadın sağlığı, üreme sağlığı, eğitim ile ilgili meseleler masaya yatırılırken, kadın mültecilerin sorunu bugüne kadar gündeme alınmamıştır. Savaşın içindeki kadınlar, yaşadıklarını “nefreti, istismarı, şiddeti” kendi kendilerine konuşmaktalar. İnsan hakları savunuculuğu yapıyormuş gibi davranan ülkeler bu durumların oluşmasına sebep olmuş sonrasında savaşı önlüyormuş

gibi yapmışlardır. Bazı ülkeler ise bu durumu kendi menfaatlerine çevirmeye çalışmışlardır. Bu ülkeler kendi çıkarlarını düşünerek savaşın önlenmesi yoluna gitmiyorlarsa, bu ülkeler kadın haklarının en büyük düşmanları olarak sayılmalıdırlar. Savaşın ve çatışmanın içerisindeki kadınlar Güvenlik Konseyi'nde alınan kararları, insan hakları dinamiklerini ve dolaylı olarak ülkelerin menfaatlerini etkileyecekleri için, UN kadınların genel sorunlarını masaya yatırmaya devam etmektedir. Orta Doğu ve Afrika bölgelerinin neredeyse hemen hemen hepsinde savaş var bunun farkına varılarak, bu bölgedeki kadınlar seslerini duyurabilmek, haklarını savunabilmek ve bu savaşı durdurabilmek için bir araya gelmeli ve birbirlerini desteklemelidirler.

2.4.3. Modern Köleliğin Cinsiyet Perspektifinden Değerlendirilmesi

GwenHines, DFID Uluslararası İlişkiler Direktörü, İngiltere

Kölelik dendiğinde insanlar geçmişten bahsedildiğini düşünüyorlar fakat aslında kölelik modern zamanlarda da devam eden bir olgu. Dünyada 46 milyon insanı etkiliyor ve bunların yarısı kadın ve kıs çocuklardan oluşuyor. Her iki cinsi de etkilemesine rağmen kadınlar ve genç kızlar daha kırılgan gruplar olduğu için daha fazla etkileniyor. Bunun yanında kadın mülteciler ve insan kaçakçılığı mağdurlukları da bu kırılganlığı daha da artırıyor. Ölümle sonuçlanan vakalar oluyor, genç kızlar okuldan mahrum bırakılıyor veya zorla evliliklere maruz bırakılıyor. Modern kölelik zaten var olan cinsiyete dayalı eşitsizliği daha da perçinliyor. Toplumların en dezavantajlı durumda olan gruplarını etkiliyor ve onları çaresiz bırakarak mağdur ediyor. Modern kölelik mağdurları çoğunlukla görünür olmaz, özneler ve nesnelere genellikle gizlidir. Bu nedenle onlara yardımcı olmak daha zordur. Bugün burada bu konuda bir şeyler yapmaya hevesli STK'lar var. Fakat modern kölelikle mücadele kamusal alanda görmesi gereken ilgiyi ve önceliği görmüyor. Modern köleliği sürdüren küresel suç ağları varlıklarını devam ettiriyor ve hepimiz için bir zorlayıcı faktör olmaya devam ediyor. Birlikte çalışarak bu durumları değiştirebilecek 5 öneri sunacağım: 1. Cezaî adaleti sağlamamız gerekiyor. 2. Zorlayıcı yasalar çıkarılması gerekiyor. İngiltere bu alanda ciddi işler yapıyor ve modern kölelik mağduru kadınları çalışma özgürlüğü yoluyla haneden uzaklaştırma programı ile 200.000 kadına ulaşmış durumda. 3. Bu kadınlara ülke başkanları seviyesinde destek sağlanması gerekiyor. Daha fazla kadının ülkelerin insani yardım programlarına dâhil edilmesi gerekiyor. 4. Daha iyi deliller bulunması gerekiyor. Sorunları net olarak anlayabildiğimiz takdirde kesin çözümler üretebiliriz. 5. Özellikle sivil toplum ve BM arasında daha güçlü bir koordinasyonun sağlanması gerekiyor. Hükümetler, iş dünyası, yardım kuruluşları ve bireyler arasında da güçlerin birleştirilmesi gerekiyor.

AishaAlhasan, Nijerya Kadın Bakanı

Modern kölelik mağdurlarının temel haklarına ve haysiyetlerine zarar veriyor. Modern kölelik sınırlar ötesi bir olgu ve yoksulluk, zor kullanarak cinsel taciz, seks ticareti, iş gücünün istismar edilmesi gibi mağduriyetleri içerir. 21. Yüzyılda insanlığın modern kölelikle en fazla yüzleştiği alan insan kaçakçılığıdır. Özellikle küresel ekonomik düşüşler ve eğitimsizlik modern köleliğin itici faktörleridir. Ve modern kölelik insanlara bu itici faktörleri düzeltmek, yaşam şartlarını iyileştirmek için bir alternatif yol olarak sunulmaktadır. Avrupa'nın yüzleştiği mülteci krizi de bir modern köleliktir. Modern köleliğin çeşitli formları vardır fuhuşa zorlanan kadınlar, çocuk köleliği gibi. Modern kölelik her kıtada neredeyse her

ülkenin yüzleştiği bir problemdir. Nijerya’da son zamanlarda farklı modern kölelik çeşitleri ortaya çıktı. Nijerya’da bulunan bebek fabrikalarında yeni doğum yapmış veya hamile olan yoksul, evli olmayan ve toplumdan dışlanmış kadınların bebekleri alınıp satılıyor, yasa dışı evlatlık olarak veriliyor, organları kullanılıyor, çocuk işgücü olarak veya fuhuşta kullanılıyor.

İstatistikler modern kölelik mağdurlarının %55’ten fazlasının kadın olduğunu gösteriyor. Yoksulluk ve modern kölelik arasında doğrudan bir ilişki var. Modern kölelik ayrıca yasaların yeterli olmaması ve yaptırıcı olmaması ile de doğrudan alakalıdır. Modern köleliğin en yaygın türü çocuk istismarı ve kadına yönelik şiddettir. Geliştirilecek ortaklıklar, bilgi paylaşımı, iyi örneklerin paylaşımı, otokontrol, medya desteği kurumsal ve uluslararası ortaklıklar kapsayıcı bir politika geliştirilmesinde oldukça önemlidir. Mağdurlara terapi desteği bir gerekliliktir. Mağdurlara mesleki eğitim verilerek de sosyal uyum sağlanması da uygulanabilir. Yapılabilecek diğer şeyler; kritik rolü olan aktörlerin kapasitelerinin artırılması, savunuculuk faaliyetleri, medya ve internet üzerinden geliştirilecek kampanyalar ve bu alanda yapılan yatırımların sürekli ve yeterli olarak sağlanması, sıfır tolerans sisteminin uygulanması.

JuditArenas

Modern kölelik sınırlar ötesi bir problemdir. Bu konuyu tartışırken kadınların karşı karşıya kaldığı eşitsizlik ve kırılganlık üzerinde özellikle durulması gerekiyor. Ve bu konuda toplumsal cinsiyet yaklaşımının benimsenmesi için küresel olarak birlikte çalışmamız gerekiyor. Bu bağlamda karşılaşacağımız risk faktörlerinden biri kadınların karşı karşıya kaldıkları cinsiyet temelli şiddet, tecavüz ve istismardır. Bir diğer risk faktörü ise yasal korumadaki eksikliklerdir. Yasal koruma sağlanırken adaletin göz önünde bulundurulması ve yasaların yeterli kapsayıcılıkta olması gerekiyor. Yasal düzenlemelerin yeterli olması, devlet memurlarının yeterli olması ve yasal güçlendirme yapılması gerekiyor. Mülteciler çoğunlukla modern kölelikle karşı karşıya kalıyorlar.

UrnillaBhasha

Göç yolundaki kadınlar çocuklar, mülteciler, göçmenler, yerinden edilmiş kadınlar, azınlıklar, terör modern köleliğin itici faktörleridir. Kadınlar ve geç kızlar çifte ayrımcılıkla yüzleşmek zorunda kalıyorlar. Modern kölelik, insanın en temel haklarının ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. Özellikle Boko Haram gibi terör örgütlerinin yoğun olduğu yerlerde genç kızların örgüt liderlerine eş olarak verilmesi, kaçırılması ve tacize uğraması gibi risklerden dolayı ailelerinin okula göndermemesi durumu ortaya çıkıyor. Bütün bunlar hesap verilebilirliği eksik olan sistemler nedeniyle bu kadar yaygınlaşabiliyor.

MatthievLuciano

Modern köleliğin en çarpıcı şekilde görüldüğü alanlar savaş ve kriz alanlarındaki insanların durumudur. Buralarda insan kaçakçılığı devlet veya silahlı gruplar, ordu tarafından uygulananlar modern köleliğin örnekleri. Mülteciler ve göç yolundaki kadınların durumu. Bu bölgelerde sosyal anlamda güvenlik duvarlarının yıkılması durumu söz konusudur ve barış, koruma gereklidir. Ayrıca bu problemin uluslararası gündeme acil bir şekilde alınması gerekmektedir.

Kölelik tamamen güçle alakalıdır. Dezavantajlı grupların güçten uzaklaştırılması durumudur. Bu gruplar genellikle göçmenler, azınlıklar, kadın ve genç kızlardır. Tamamen yasal düzenlemelerle de alakalı değil aslında politik bir meseledir. İş dünyası, toplum ve hükümet arasında bir koalisyon olmadan çözüm çok zor. Yasal olarak kölelik sayılmayan çok problem var. Mesela çocuk evlilikler. Eğitim müfredatlarının insan hakları ve barış odaklı olması gerekiyor. Kadınların mesleki ve girişimcilik yeteneklerin geliştirilmesi, ekonomik güçlendirilmesi köleliğin çözümü için gereklidir.

Kadınların ve genç kızların güçlendirilmesi için neler yapılması gerektiğini aşağı yukarı biliyoruz ve herkes kabul ediyor ama başarıyı sağlayamıyoruz. Demek ki daha fazlasını yapmamız veya farklı çözümler üretmemiz gerekiyor. ILO ve IOM un bir araya gelerek daha koordine bir şekilde çalışması gerekiyor. Bir çerçeve oluşturup başarıyı sağlayıp sağlayamadığımızı kontrol ederek ilerlememiz gerekiyor.

2.4.4. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Ekonomik Entegrasyonu

KADEM

SETA Washington temsilcisi Kılıç Buğra Kanat'ın moderatörlüğünü yaptığı panelde KADEM Başkanı Doç. Dr. E. Sare Aydın Yılmaz dünya ve Türkiye'deki göçmenlerin durumuna değindi ve KADEM'in bugüne kadar mültecilerle ilgili yaptığı çalışmalarını anlattı.

Sare Aydın Yılmaz, KADEM Genel Başkanı

Dünya'da 23,1milyon mülteci vardır. Mülteci problemi siyasi bir problemdir ve dünyanın insanları koruyan sisteminin doğru işlemediğini göstermektedir. Rakamlar daha barış dolu ve güvenli bir dünya için radikal değişikliklere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Savaşlardan en çok etkilenen grup kadın ve çocuklardır. Mülteci kadınların sıklıkla karşılaştıkları ekonomik problemler; iş bulmak için yeterli düzeyde dil bilmemeleri, diploma denkliklerinin olmaması, illegal sektörlerde düşük ücret ve sosyal güvencesi olmadan çalıştırılmaları, çalışma hayatında cinsel taciz ve istismara uğramalarıdır.

KADEM olarak 2014 yılından beri sığınmacıların sorunları ve uyumlarına yönelik çalışmalar yapıyoruz. Uluslararası alanlarda bu probleme dikkat çekmeye ve çalıştaylar, saha araştırmaları, projeler geliştirerek bu konuda bir farkındalık yaratmaya çalıştıklarını dile getirdi. KADEM'in bu alanda düzenlediği etkinlikler; Uluslararası Savaşın Mağdur Ettiği Kadınlar Paneli, Gaziantep'teki Sığınmacı Kadınlar ve Ailelerine Yönelik Sosyal Uyum Araştırması, W20 Mülteci Kadınlar paneli ve Kadınlar Göç Yolunda Projesi'dir.

KADEM'in AFAD işbirliğiyle geliştirdiği Sığınmacı Kadınlar Sosyoekonomik Araştırmalar ve Uyum Merkezi Projesi,KADEM'in bu güne kadar yapmış olduğu çalışmalar sonucunda sığınmacı kadınların sorunlarına sivil toplumun önemli katkılarının olabileceğinin ortaya çıkmasıyla tasarlanmıştır. AFAD ile 3 yıllık bir protokol imzaladık. Projenin iki ayağı var: ilk ayağı İstanbul ve Ankara'da yaşayan 5000 sığınmacı kadın üzerinde yapılacak ekonomik ve sosyal profil tarama çalışması, ikinci ayağı ise İstanbul'da sığınmacı kadınların ekonomik ve sosyal, hukuki ve psikolojik uyumlarına yönelik bir merkezin oluşturulmasıdır.

İlk ayakta uygulanacak olan profil tarama çalışmasının ardından ulaşılan bilgiler ışığında bir veri tabanı oluşturulup sığınmacı kadınlar hakkında mesleki bilgiler, eğitim durumları gibi

bilgilere sistem üzerinden ulaşılabilmesi ve bu kadınlara hedefe yönelik uyum politikaları geliştirilmesi hedeflenmektedir. İkinci ayakta açılacak olan uyum merkezi ile yasal hakları konusunda yeteri kadar bilgisi olmayan ve savaş travmasını hala atlatamamış olan sığınmacı kadınlara hukuki ve psikolojik destek sağlanacaktır. Merkezin sığınmacı kadınların hayatın aktif bir parçası olmalarını sağlamayı hedeflemektedir.

Merkezde psikolojik ve hukuki danışmanlığın yanında Türkçe dil kursları, mesleki eğitimler, hobi kursları ve sosyal aktiviteler verilmesi planlanmaktadır. Hedefimiz ise Türkçe öğrenen kadınların mesleki beceriler de kazanarak ekonomik hayata katılarak uyum sürecini tamamlamalarını ve sosyal faaliyetlerle ise bu uyum sürecini desteklemelerini sağlamaktır.

Mehmet Halis Bilden, AFAD Başkanı

AFAD'ın mültecilere yönelik yaptığı çalışmalar ve Türkiye'de mülteci meselesinin boyutlarını anlatan Bilden Türk milletinin sığınmacılarla yemeğini paylaştığını, 3 milyon insanın Türkiye'nin çeşitli bölgelerine yayıldığını, Türkiye'de Avrupa'daki gibi parklarda köprü altlarında yatan sığınmacıların olmadığını dile getirdi. Bilden bazı Avrupa ülkelerinin sadece 300 sığınmacı kabul etmek için bile referandum yaptıklarını hatta referandumdan hayır oyu çıktığını vurguladı.

Bizim Suriyeli mülteciler için yaptığımız harcamanın, devlet ve millet olarak 25 milyar dolara ulaştığını belirten Bilden Türkiye'nin yaşanan bu drama gözlerini kapamamaktadır. Suriye'den ülkemize nüfus hareketinin başlamasından 2 gün sonra AFAD'ın Yayladağı Barınma Merkezi'ni hizmete açtığını, bugün ise 260 bin sığınmacıyı, 10 ilde 26 barınma merkezinde misafir ettiğini vurguladı.

Tubanur Sönmez, Cumhurbaşkanlığı Danışmanı

Türkiye'nin Ekonomik Entegrasyona Yönelik Çalışmaları ve İleriye Dönük Planlarını anlatan Sönmez, ülke olarak sığınmacıların seslerini duyup kulak verdiklerini dile getirdi. Suriye'de eğitilmiş olan hatta önemli mesleklere sahip olan kadınların buraya geldiklerinde birden ev kadını haline geldiklerini, aile geçindirmek zorunda kaldıkları için karşılaştıkları zorlukları gördüklerini ve buna göre çalışmalar gerçekleştirdiklerini belirtti. Yasal eğitimlerin oldukça önemli olduğunu vurgulayan Sönmez, erken ve zorla evliliklere karşı kadınları ve genç kızlara bilinçlendirme yapılması gerektiğinin altını çizdi. Türk erkeklerle evlenerek çeşitli istismara kalan kadınların sorunlarının da dikkate alınması gerektiğini ekledi. Kamplarda yaşayan kadınların kamp içerisinde oluşturulan karar alma mekanizmalarına dahil edildiklerini ifade eden Sönmez, kamp dışındaki alanlar için de bu uygulamaların önemli olduğunu ifade etti.

Maysaa Abu Hassen, Suriye'li Sığınmacı

Panelde konuşmacı olması planlanan Suriyeli sığınmacı Maysaa Abu Hassen, Amerika vizesi alamamasından dolayı katılamadığı panele hazırladığı bir video ile katkı sağladı. Maysaa 2016'da yayınlanan İnsan Hakları İzleme Raporuna göre Suriyeli kadınların durumu 2. Dünya Savaşı'ndan beri dünya üzerindeki kadınların durumları arasında en kötüsü olduğunun belirlendiğini ifade etti ve uluslararası bir kurumun bu şekildeki beyanlarına bakarak gerçekte yaşananların tahmin edilebileceğini ekledi. Suriyeli kadınları üç grupta toplayabiliriz: Bir grupta hala Suriye'de yaşayan ve her türlü ölüme şahit olmuş, hayal edebileceğini ve

edemeyeceğiniz her türlü zorlukla yüzleşen kadınlar; bir grupta dünyanın her yerine dağılmış ve ‘Mülteci’ olarak kategorileştirilmiş kadınlar; bir diğer grupta ise yerinden edilen veya ortadan kaybolan Suriyeli kadınlar vardır. Suriye İnsan Hakları Ağı’nın araştırma rakamlarına göre 2011 yılından beri 23.502 kadın öldürüldü ve bu kadınların %90’ı rejimden dolayı öldürüldü. Ortadan kaybolan kadınların sayısı ise 7500 kadının üzerinde. Suriyeli kadınlar sadece yoksulluk, istismar veya şiddetle yüzleşmiyor, onların problemleri bunların çok daha ötesinde, Suriyeli kadınlar kendi onurları, özgürlükleri ve ölümle yüzleşiyorlar. Suriyeli kadınlar da dünyanın her yerindeki kadınlar gibi özgür olmayı hak ediyor. Onlara sadece kalacak yer, sağlık hizmetleri sağlamak yetmiyor, onlar evlerine geri dönebilecek güçte olabilmeyi istiyorlar. Bunu birlikte rejime karşı tepkimizi koyarak çözebiliriz. Adalet olmadıkça barışın sağlanamayacağını unutmamalıyız. Kadınlara haklarını, özgürlüklerini, onurlarını ve normal bir hayat yaşamalarını sağlayacak güç sağlamalıyız. Bu Suriyeli kadınlara bir huzur ve güç verecek ve onlar da geri dönüp kendi ülkelerini yeniden dönüştürebileceklerdir.

SONUÇ

BM KSK 61. Oturumunun ana teması olarak belirlenen ‘Değişen İş Dünyasında Kadının Ekonomik Güçlendirmesi’ gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkeler ve hatta gelişmemiş ülkeler de dâhil olmak üzere ülke gündemine alınan bir konu olarak ortaya çıkmaktadır. BM Kadın Birimi ise pek çok ülke temsilcisinin gerçekleştirdiği oturumlarla, kadının ekonomik alanda desteklenmesi, iş dünyasında yüksek seviyeler ve karar alma mekanizmalarında daha fazla yer alması, iş-yaşam dengesinin sağlanması, işyerlerini de içermek üzere kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi, özellikle ücretlerde ve kaynaklara erişimde cinsiyet ve fırsat eşitliği gibi konuların gündeme getirilmesi için büyük bir platform sağlamıştır.

Gerçekleştirilen oturumlarda kadına yönelik şiddetin önlenmesi, cinsiyet eşitliği/adaleti, kadınların politikaya, karar alma mekanizmalarına ve ekonomiye katılımı ve liderliğinin desteklenmesi yoluyla güçlendirilmesi, insan hakları çerçevesinden kadın hakları, mülteci ve sığınmacılar, göç ve savaş mağduru kadınlargibi temalarla ele alınmış ve sürdürülebilir kalkınma ile ilişkilendirilmiştir.

Kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında gerçekleşen oturumlarda ise kadına yönelik şiddetin başta gelen sebeplerinin şiddetle mücadelede kavramsal açıklıklar ve kadının politik alanda yeteri kadar temsil edilememesi olduğu ortaya konmuştur. Kadının sosyal hayat, çalışma hayatı gibi hayatın her alanına aktif katılımını engelleyen şiddetin önlenmesine yönelik farklı oturumlarda farklı çözüm önerileri sunulmuştur. Bu önerilerden öne çıkanlar; katı, yaptırım gücü yüksek, hesap verilebilir ve caydırıcı ceza sistemleri oluşturulması, resmi organlara fiili sorumluluklar verilmesi, konuyu sadece devletin değil diğer aktörlerin de ele alması gerektiği, uygulamaların takip edilmesi gerektiği, küresel düzeyde daha fazla koordinasyonun sağlanması ve kültürel dönüşüm olarak sıralanabilir.

BM KSK 61. Oturumu çerçevesinde ana tema olan kadının ekonomik olarak güçlendirilmesi bağlamında gerçekleşen oturumlarda öne çıkan vurgu kadınların politikaya, karar alma mekanizmalarına ve ekonomiye katılımı ve liderliğinin desteklenmesi yoluyla güçlendirilmesi olmuştur. Bu bağlamda pazarın cinsiyete göre ayrışması sorunu, ücretlerde cinsiyete dayalı ayrımcılık sorunu, cam tavan problemi ele alınmıştır. Düzenlenen oturumlarda ortaya çıkan ortak öneriler ise; iş yaşam dengesinin sağlanması, eşit çalışma koşullarının sağlanması, başta kadınların az yer aldığı inovasyon ve teknoloji alanları olmak üzere kadınların ekonomiye katılımının teşvik edilmesi olmuştur. Oturumlarda kadınların çok çeşitli sebeplerden dolayı çalışma hayatına dâhil olamaması, dâhil olsa bile ilerleyememesi veya yükselememesi, eşit olmayan muamelelere maruz kalması öne çıkan sonuçlardır. Oturumlarda çoğu zaman yapılan ortak bir vurgu ise kadınların kadınları desteklemesinin oldukça önemli olmasıdır.

İnsan hakları çerçevesinden kadın hakları, mülteciler, savaş mağduru kadınlar temasıyla gerçekleşen oturumlarda öne çıkan söylemler çatışma, savaş ve terör ortamındaki kadın ve genç kızların özel ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiği üzerine olmuştur. Taciz ve şiddeti de içeren bu özel ihtiyaçlar doğrultusunda kadınların insan haklarına dayalı koruma mekanizmalarına erişim imkânlarını artırmanın gerekliliği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda gerçekleşen tüm oturumlarda ise, çatışmaların önlenmesinde ve kalıcı barışın inşasında kadınların her türlü karar alma mekanizmalarına katılmasının ve lider pozisyonlarda yer almalarının önemi vurgulanmıştır. Göç ve savaş mağduru kadınlara yönelik küresel

uygulamaların oldukça yetersiz olması vurgusu öne çıkmıştır. Oturumlarda göç ve savaşın bölgesel bir problem olarak ele alınmaması gerektiği, bu bölgelerde yaşayan kadınların cinsel istismar ve güvenlik sorunuyla karşı karşıya kaldıkları dile getirildi.

BM KSK 60. Oturumu çerçevesinde gerçekleşen yan etkinliklerde üzerinde durulan kadına yönelik meseleler Türkiye'nin de gündemindedir. Türkiye kadın, çocuk ve çalışma hayatına ilişkin hak ve özgürlükler alanında uluslararası standartların uygulanacağı taahhüdünü vermiş ve bu yönde çalışmalarını sürdürmektedir. Anayasada kadın erkek eşitliği ibaresi açıkça yer almış ve yasal düzenlemelerde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Hükümetimiz tarafından yapılan düzenlemelerle, iş yerlerinde psikolojik tacizin (Mobbing) önlenmesi, kadın istihdamının artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması, ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadınların karar alma mekanizmalarına katılımı gibi pek çok alanda iyileştirmelere gidilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması ve kapsayıcı ekonomik büyümede aile ve kadını önceleyen bir vizyonla hareket eden Türkiye özellikle kadının ekonomik hayata katılımı konusunda önemli uygulamalara imza atmıştır. Kadının çalışma hayatına katılımını ve doğum sonrası iş hayatına dönmesini teşvik etmek ve kolaylaştırmak hedefiyle emzirme ödeneği, doğum ve süt izinleri, doğum öncesi ve sonrası iş göremezlik izni, doğum yardımı ödeneği, doğum borçlanması, işyerlerinde kreş açılması zorunluluğu, büyükanne desteği gibi uygulamalar geliştirilmiştir. Ayrıca iş-yaşam dengesinin sağlanması adına profesyonel bakıcılık hizmetlerine erişim imkânının sağlanması gibi çalışmalar yapılmıştır. Kadın liderliği ve girişimciliğine de özel önem verilmiş ve kadınlara yönelik teşvik edici uygulamalar yapılmıştır. Türkiye ayrıca ev sahipliği yaptığı G20 dönem başkanlığı sürecinde kurduğu Kadın 20 açılım grubuyla ekonomik kalkınmada kadına verdiği önemi dünyaya göstermiş ve bu konuda öncü olmuştur. Bütün bu çalışmalar kadını ekonomik hayatta daha güçlü kılacak uygulamalardır.

Kadına yönelik şiddet konusunda ise Türkiye 2011 yılında İstanbul Sözleşmesini imzalayan ve hiçbir çekince koymaksızın kabul eden ilk ülke olmuştur. Kadına yönelik şiddeti önlemedeki kararlılığını ortaya koymak üzere Türkiye Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini (ŞÖNİM) ve Alo 183 Sosyal Destek hattını kurmuştur. Ayrıca yaptığı yasal düzenlemelerle yalnızca şiddete uğrayan değil uğrama ihtimali olan kadınları da güvenceye almayı hedeflemiş, şiddet suçlarında ceza indirimlerini kaldırarak yasaların daha yaptırıcı olmasını sağlamıştır.

Kadın ve Demokrasi Derneği olarak küresel alanda düzenlenen toplantılar, forumlar, sempozyumlar ve zirveleri takip ederek ülkemize yönelik yanlış algıları düzeltmek ve ülkemizdeki kadınların statülerini güçlendirmek için gerekli kazanımları almayı hedeflemekteyiz. Bu bağlamda ise BM, AB gibi küresel yaptırım gücü olan ortamlarda Türk kadınına temsil etmeyi oldukça önemsiyoruz.